

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

35E JAARGANG

WOENSDAG 8 MAART 1950

No. 1713

COMMISSIE VAN REDACTIE:*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;**F. de Vries; C. van den Berg (secretaris).**Redacteur-Secretaris: A. de Wit.**Assistent-Redacteur: J. H. Zoon.***COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:***J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;**F. Versichelen.**Voor de niet gesignde artikelen is de commissie van redactie verantwoordelijk.**Gegevens over adressen, abonnementen enz. op de laatste bladzijde van dit nummer.***BERICHT.**

Aan de leden van het Nederlandsch Economisch Instituut wordt bepleid verzoekt om — voor zover zij dit nog niet deden — de contributie voor het jaar 1950, ten bedrage van f 30 voor het binnenland en f 33 voor het buitenland; vóór ultimo Maart a.s. te willen voldoen door storting op postgirorekening No 8408 of op onze rekening bij de Heren R. Mees & Zoonen, alhier.

Leden in België/Luxemburg kunnen de tegenwaarde in francs van het verschuldigde bedrag storten op onze rekening bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische postgirorekening No 260.34.

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week	183
Sommaire, summaries	183
Werkgelegenheidspolitiek (II)	184
Het investeringsprobleem in Belgisch-Kongo door Dr <i>M. van Meerhaeghe</i>	185
Rotterdam Ahoy! door <i>C. Vermey</i>	187
De tegemoetkoming in de oorlogsschade aan roerende goederen (I) door <i>Mr. N. H. Wiarda</i>	189
Russische petroleumzorgen door <i>F. S. Noordhoff</i>	191
London Letter door <i>Henry Hake</i>	193
Een stem uit het bedrijfsleven: Het ontwerp „Huurwet“ door <i>A. W. Hermse</i>	195
Internationale notities: Tien miljoen behoeftige gezinnen in de Verenigde Staten Structuurveranderingen in India's uitvoer	196 197
Boekaankondiging: Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw 1949	197
Geld- en kapitaalmarkt	197
Grafieken: Percentage van enkele inkomens, betaald aan inkomsten- belasting in Nederland	198
Statistiek: Bankstaten	198
Stand van 's Rijks Kas	198
Maandcijfers van de grote banken in Nederland	199
Benzine-kleinhandelsprijzen in een aantal landen voor en na de devaluatie	199

DEZER DAGEN

roeit men voort, met de riemen, die men heeft of krijgen kan, maar ook niet harder. Zo heeft Minister Stikker, namens West-Europa, het in Washington uitgelegd, zo heeft Nederland een lening uit Zwitserland verkregen van frs 50 miljoen. En in Indonesië denkt men na over de besteding van de onlangs verkregen lening van \$ 100 miljoen. Er is daar voor het overige voorlopig nog meer, dat te denken geeft.

In Groot-Brittannië is het nieuwe Labour-kabinet — met dezelfde figuren op alle belangrijke plaatsen in de boot — bedachtzaam van wal gestoken. Maar geruisloos heeft men de riemen niet ingelegd; de hinderpaal van de nationalisatie der ijzer- en staalindustrie kon niet worden vermeden. Heeft men de boot hierop meteen in het riet laten schieten?

Ook bij een fikse afstoot zal het moeilijk zijn behoorlijk op slag te komen. Er is een aangroei uit de vorige periode, dat toch de vaart uit het schip zou kunnen halen. De Regering staat ineens tegenover de consequenties van de voor de verkiezingen met moeite voorlopig geconsolideerde loonpolitiek, in casu de nog juist door de centrale der vakverenigingen goedgekeurde loonstop.

Er is echter een critiek punt op de peilschaal van de kosten van levensonderhoud, nl. 118; vastgelegd. Wordt dit benaderd, dan raken vele looncontracten van afzonderlijke bedrijfstakken op drift. En te midden van deze beweging zou uiterst bedachtzaam manoeuvreren welhaast onmogelijk worden.

Temeer daar een andere stuurman hunkert, in tegenstelling tot Frankrijk. Daar is nog steeds een kabinet Bidault. Vele leden daarvan zullen zich waarschijnlijk meer voelen als bij de aflossing overgeslagen vuurtorenwachters dan als kloeke redders. Maar de overeenkomst met het Saargebied is tot stand gekomen. Het is niet verwonderlijk, dat van Duitse zijde vehement wordt gesproken van goed riemen snijden.

Uit andermans leer? De Amerikaanse mijnwerkers hebben zegevierend gefinshed. De staking is beëindigd, doch eerst na een aanzienlijke loonsverhoging. De doorwerking op verdere termijn ten aanzien van de steenkolenafzet is, nog niet te overzien; op korte termijn zal de opgehoopte vraag wel tot een tussenspurten leiden.

Gerede afzet, ook voor vele andere Amerikaanse bedrijfstakken. Een aantal winstcijfers over 1949 doet zien, dat de recessie van dat jaar de Amerikaanse economie inderdaad niet van slag had gebracht. Thans schijnt de beëindiging der steenkolenstaking een stemming van fiks ophalen op te wekken.

Zover kunnen India en Pakistan het nog niet brengen. Niet alleen over Kashmir, doch ook over de economische quaesties is de vaart volkomen uit de onderhandelingen. Thans is het zover, dat de stuurlieden de goede voortgang menen te bevorderen door elkaar dreigende woorden toe te roepen. Zou er in de Indische mythologie geen pendant zijn van het verhaal van de makkers, die Odysseus aan Scylla verloor, doordat zij uit vrees niet in staat waren voortgang te maken?

D. BURGER & ZOON

(gevestigd 1805)]

Telegramadres: **Burgerson ROTTERDAM** 23420 - P.O. Box 149
Telefoon: **20593**

**CARGADOORS, EXPEDITEURS, BEVRACHTING,
INTERNATIONALE TRANSPORTEN,
ASSURANTIE, PASSAGE.**

AGENTEN VAN:

Coast Lines Seaway (Coast Lines, Ltd.)	Newcastle-on-Tyne, Sunderland.
Continental Seaways Limited.	Leith, Grangemouth, Dundee.
The Tyne-Tees Steam Shipping Co. Ltd.	India, Oost-Afrika, Zuid-Afrika, Australië.
Gibson Rankine Line.	Australië, Nieuw-Zeeland.
The Clan Line Steamers, Ltd.	Zuid- en Zuid-Oost-Afrika.
Port Line, Ltd.	West-Noorwegen.
Houston Line (London), Ltd.	Oost-Noorwegen.
Det Bergenske Dampskibsselskab.	Oost en Zuid-Zweden.
Fred. Olsen & Co.	West en Zuid-Finland.
Stockholms Rederiaktiebolag Svea.	Montreal, West St. John, N.B.
Finska Angfartygs Aktiebolaget.	St. Lawrence en Great Lakes.
County Line, Ltd.	New York, Boston, Philadelphia, Baltimore, Newport News/Norfolk.
Canada Steamship Lines, Ltd.	
Cosmopolitan Line.	
Den Norske Syd-Amerika Linje.	Zuid-Amerika en Noord-Brazilië.
Finland Syd-Amerika Linje.	Zuid-Amerika.
Den Norske Middelhavslinje Akt.	Middellandsche Zee en Zwarte Zeehavens.
Comp. Franco-Neerlandaise.	Duinkerken.

LUCHTVAARTLIJNEN:

K. L. M. A. O. A. S. A. S.
en alle I.A.T.A. Luchtvaart Maatschappijen.

**N.V. KONINKLIJKE
NEDERLANDSCHE
ZOUTINDUSTRIE**

Boekelo - Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

*Fabriek van
zoutzuur (alle kwaliteiten)
vloeibaar chloor
chloorbleekloog
natronloog, caustic soda.*

**ROTTERDAMSCH
BANK**

**CHÈQUE-
EN
BANKGIRO-
VERKEER**

**250 VESTIGINGEN
IN NEDERLAND**

R. Mees & Zoonen

Anno 1720

Bankiers & Assurantie-Adelkelaars

Rotterdam

's Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen
Amsterdam (alleen Assurantie)

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

**INCASSO VAN
WISSELS EN KWITANTIES**

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

LOCOMOTIEF

ZEER OUDE

GENEVER

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij

H. A. M. Roelants

Schiedam

Groothandel

DEZE WEEK:

Speciale uitgave:

**Handelsbetrekkingen
Oostenrijk-Nederland**

★ Iedere week zeer veel nieuwe gevraagde offertes en aanbiedingen van binnen- en buitenland. Plaats voor export een aanbieding in de rubriek TRADE OPENINGS.

Abonnementsprijs f 15.- per jaar

KON. NED. BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK.

Werkgelegenheidspolitiek (II).

Een van de belangwekkende punten uit het rapport „National and international measures for full employment” is het voorstel, dat, onder bepaalde voorwaarden, landen, die een betalingsbalansoverschot hebben, zich verbinden dit als deposito ter beschikking te stellen van het Internationale Monetair Fonds. Het Fonds kan dit weer doorgeven aan landen met een deficit, op welke wijze het „doorstromen” van de inkomens wordt bevorderd. Over de uitwerking van deze gedachte kan men van mening verschillen; het beginsel zelf moet van grote betekenis voor de handhaving van de werkgelegenheid worden geacht. Vooral van de zijde der Westeuropese landen verdient het alle aandacht.

Dr M. van Meerhaeghe, *Het investeringsprobleem in Belgisch-Kongo.*

Tot eind 1939 werd ca 35 mrd franc-1939 in Belgisch-Kongo geïnvesteerd, waarvan 93 pCt door België. De oorlog heeft de industrialisatie van Belgisch-Kongo gunstig beïnvloed. Verdere industrialisatie wordt wenselijk geacht, doch de oprichting van nieuwe bedrijven wordt belet door het gebrek aan vervoermiddelen en door de onvoldoende energieproductie. In 1949 werd een tien-jarenplan opgesteld voor de economische en sociale ontwikkeling van Belgisch-Kongo. Voor de publieke investeringen zal in deze periode ruim 25 mrd frs nodig zijn. De particuliere Kongolese investeringen worden op 25 mrd frs geschat. Gelet op het vroegere beloop der kapitaalvorming lijkt het bedrag der voorziene investeringen niet overdreven. Het ware zelfs wenselijk de investeringen in bepaalde sectoren te verhogen. De financiering van het programma zal, meent schr., geen moeilijkheden opleveren.

C. Vermey, *Rotterdam Ahoy!*

Een overzicht van de vorderingen gemaakt met de wederopbouw der haven en van de ontwikkeling van het scheepvaart- en goederenverkeer. In verschillende opzichten heeft de havenoutillage het peil van vóór de oorlog wederom bereikt resp. overschreden. Het scheepvaartverkeer, al blijft het nog aanzienlijk bij dat van vóór de oorlog ten achter, toont sedert het einde van de oorlog een gestage groei. De ontwikkeling van het goederenverkeer toont een soortgelijk beeld, zij het dat hier de drastische vermindering van het transitoverkeer het totale volume ongunstig beïnvloedt. Behalve deze sterke vermindering trekt de stijging van het spoorweggoederenverkeer via de Rotterdamse haven de aandacht.

Mr N. H. Wiarda, *De tegemoetkoming in de oorlogsschade aan roerende goederen (I).*

In dit artikel wordt nagegaan, welke tegemoetkomingen in de oorlogsschade in de Wet op de Materiële Oorlogsschaden zijn voorzien t.a.v. roerende goederen, welke tot een bedrijf behoren of tot het uitoefenen van een beroep dienen; hierbij wordt onderscheiden tussen de beroeps- en bedrijfsuitrusting, de handels- en bedrijfsvoorraden en de vaartuigen.

F. S. Noordhoff, *Russische petroleumzorgen.*

Rusland verkeert in acute petroleumnood, die nog wordt verscherpt door de industriële ontwikkeling. Productie 1946 ca 23 mln ton, 1947 ruim 30 mln ton; de behoefte, zo laag mogelijk geschat, bedraagt ca 60 mln ton. De situatie is er sindsdien niet veel beter op geworden; productie 1949: ca 34 mln ton, terwijl de raming voor 1950 is gesteld op... 38,3 mln ton. Ook de Oosteuropese landen zijn niet bij machte Rusland van zijn petroleumzorgen te bevrijden. Vandaar de Russische belangstelling voor o.a. het petroleumrijke Midden-Oosten.

SOMMAIRE.

La politique du plein emploi (II).

La proposition, en vertu de laquelle les pays ayant une balance des paiements favorables sont tenus à mettre le boni, sous certaines conditions, à la disposition de F.M.I., lequel en fait profiter les pays avec une balance des paiements déficitaire, doit être considérée comme étant d'une grande importance en vue du maintien du plein emploi. Ce projet doit surtout retenir l'attention des pays de l'Europe occidentale.

Dr M. van Meerhaeghe, *Le problème d'investissement au Congo Belge.*

Le total des investissements prévu par le plan décennal en faveur du développement économique et social du Congo Belge ne paraît pas exagéré. Il serait même souhaitable d'augmenter les investissements dans certains secteurs. Le financement du programme ne rencontrera guère de difficultés.

C. Vermey, *Rotterdam Ahoy!*

A l'occasion de l'exposition du port de Rotterdam, dont l'ouverture aura lieu dans quelques mois, l'auteur donne un aperçu du progrès réalisé, dans la reconstruction du port et du développement du mouvement maritime et du trafic des marchandises.

Mr N. H. Wiarda, *L'indemnisation des dommages de guerre aux biens meubles.*

L'auteur vérifie les indemnités prévues par la Loi sur les Dommages de Guerre en faveur des biens meubles, qui font part d'une entreprise ou qui étaient destinés à l'exercice d'un métier.

F. S. Noordhoff, *Les soucis russes en matière de pétrole.*

La Russie doit faire face à un besoin urgent de pétrole, problème qui est encore accentué par le développement industriel. Ce fait explique e.g. l'intérêt croissant que la Russie accorde aux richesses pétrolières du Proche-Orient.

SUMMARIES.

Employment policy (II).

The proposal to the effect that, on certain conditions, countries with a favourable balance of payments should place this balance at the disposal of the I.M.F. for assisting countries with a deficit, must be regarded as being essential to maintaining employment. The proposal deserves thorough consideration on the part of the Western European countries.

Dr M. van Meerhaeghe, *The investment problem in Belgian Congo.*

The amount of investments provided for by the ten-year plan for the economic and social development of this territory does not seem to be exaggerated. In certain respects increased investments would even be desirable. It will not be difficult to finance the programme.

C. Vermey, *Rotterdam Ahoy!*

In connection with the Rotterdam port exhibition, which will be opened within a few months, the writer reviews the progress made in the reconstruction of the port and the development of shipping and goods traffic.

Dr N. H. Wiarda, *War damage compensation with regard to personal property.*

The writer examines the compensations covered by the Law governing Material War Damage in respect of personal property belonging to undertakings or serving to carry on professions.

F. S. Noordhoff, *Russian oil difficulties.*

An acute oil shortage prevails in Russia, which is even more accentuated by the industrial development. Hence the interest displayed by Russia in the Middle East with its rich oil supplies.

WERKGELEGENHEIDSPOLITIEK.

II

In een vorig artikel¹⁾ betoogden wij, dat de sleutelpositie voor een internationaal georiënteerde werkgelegenheidspolitiek door de Verenigde Staten wordt ingenomen. Wij wezen op gunstige symptomen, ook in dat land, t.ä.v. een positieve politiek; daarnaast op mogelijkheden om, mocht de politiek van dat land niet aan de eisen voldoen, die het behoud der democratie stelt, een bescheiden in-vloed ten goede te oefenen.

Er is in het rapport der deskundigen, die door de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties zijn uitgenodigd over de werkgelegenheidspolitiek te adviseren, een voorstel opgenomen, dat, indien het zou worden aangenomen, nog verdere mogelijkheden biedt. Wij bedoelen het voorstel, waarbij, onder bepaalde voorwaarden, landen die een betalingsbalansoverschot vertonen zich verbinden dit overschot als deposito ter beschikking te stellen van het Internationale Monetaire Fonds²⁾. Dit opmerkelijke voorstel verdient zorgvuldige overweging, vooral van de zijde der Westeuropese landen.

De hoofdgedachte is duidelijk. Het gevaar van een internationale conjunctuurinzinking zit hem in het optreden van „centra van opotting”, d.w.z. plaatsen in het internationale circulatieproces, waar dat proces gaat „hokken”. De voorstellers willen het gevaar van de opotting overal aangrijpen waar het zich manifesteert. Een land, dat in een bepaald jaar meer ontvangt dan het uitgeeft, is een gevaar voor de andere landen. Indien het zich verbindt het opgepote saldo uit te lenen aan het Fonds, kan dit laatste dat saldo ter beschikking stellen van landen met een deficit, uiteraard tegen afgifte van een equivalent aan eigen valuta. De deficitlanden zorgen voor het „doorstromen” van de inkomens. Aldus het uitgangspunt. De gedachte is belangwekkend, omdat zij theoretisch ook binnen het nationale raam zou kunnen worden toegepast. Ook daar zijn in een depressie „centra van hoarding”: ondernemingen en bepaalde groepen van gezinnen. Het laat zich denken, dat men daar eveneens zou trachten de opgepote bedragen door lening aan te trekken. Het is wel met vrijwillige leningen geprobeerd; doch nooit als een verplichting gesteld. Vanwaar dit verschil — en is daarmee per analogie het voorstel van Clark c.s. veroordeeld?

Wij menen van niet. Het aantal mogelijke „hoardingscentra” is binnen één volkshuishouding zo groot, dat er geen denken aan kan zijn, deze een voor een te controleren, nog afgezien van andere bezwaren. Het aantal landen, dat de eenheden vormt, waaruit men zich de internationale gemeenschap kan opgebouwd denken, is veel kleiner. Hier is dus toepassing van de gedachte van Clark c.s. technisch gemakkelijker uitvoerbaar. Aan de andere kant is in de nationale gemeenschap één machtige tegenspeler aanwezig, de Staat, die veel eenvoudiger een „compenserende fiscale politiek” kan uitvoeren dan een ingewikkeld spel van leningen met „oppotters” te beginnen. Deze machtige partner ontbreekt daarentegen in het internationale. Er is nog geen internationale instantie met een eigen budget van zodanige betekenis, dat het voor dergelijke doeleinden zou kunnen worden gebruikt. In twee opzichten gaat een denkbare analogie met de nationale politiek dus niet op. In het internationale veld is daarom het voorstel van de deskundigen der Verenigde Naties meer voor de hand liggend dan een voorstel van compenserend overheidsoptreden.

Zou dit voorstel, wellicht en hopelijk geamendeerd, werkelijkheid worden, dan zou er een eigen kracht van uitgaan om de landen, die het aanvaardden, tot het volgen van een juiste conjunctuurpolitiek te brengen. Er zou een preventieve werking van uitgaan; omdat een der ver-

meende voordelen van deflatie er door zou wegvallen: het voordeel van de ophoping der reserves. De kans van een overwegen der ouderwetse financiële politiek, die in de grote depressie veel onheil heeft gebracht, zou er door verminderen. In de handen van een deskundig orgaan als het Internationale Monetaire Fonds zou men niet behoeven te vrezen, dat deze politiek in het andere uiterste; financiële lichtzinnigheid, zou omslaan.

Zijn wij dus van mening, dat de grondgedachte enige zeer waardevolle elementen bevat en het voorstel daarom zeer zorgvuldige overweging verdient, aan de andere kant menen wij, dat de uitwerking en uitvoering nog tal van vraagstukken opwerpen. Wij merkten reeds op, dat het uitgangspunt is, dat onder bepaalde voorwaarden een land, dat een betalingsbalansoverschot kweekt, dit aan het Fonds moet lenen. Bedoeld is vermoedelijk door de deskundigen, dat dit in beginsel slechts moet geschieden wanneer dat overschot een gevolg is van typische conjuncturele opotting. Niet elk overschot zal als zodanig mogen worden beschouwd. Het kan ook, dat een overschot optreedt als gevolg van een structureel gemotiveerde omschakeling van de vraag op het binnenland, bijv. wanneer de binnenlandse productie in vergelijking tot de buitenlandse meer efficiënt is geworden. Het kan eveneens zijn, dat een betalingsbalansoverschot optreedt als gevolg van daling van het nationale inkomen, niet gepaard gaande met binnenlandse „hoarding”; doch het gevolg zijnde van buitenlandse „hoarding”. In dit geval dient niet het thans beschouwde land „gestraft” te worden, doch een ander land, dat voor deze laatste „hoarding” verantwoordelijk is. In het voorstel der deskundigen wordt met een en ander aldus rekening gehouden, dat de verplichting tot lenen aan het Fonds gebonden wordt aan de voorwaarden, dat sprake is van een *daling in de invoer (a) als resultaat van een daling in de effectieve vraag in dat land en (b) die niet ten volle wordt gecompenseerd door een daling in zijn uitvoer*. Er zijn nog verdere preciseringen aan het voorstel verbonden. Wij betwijfelen echter, of aldus een juiste uitwerking is gegeven aan wat naar onze mening het juiste uitgangspunt zou zijn. Wij menen, dat men het betalingsbalansoverschot in ten minste drie componenten moet splitsen en alleen de component, aan de binnenlandse „hoarding” toe te schrijven, onder de verplichting tot uitlenen moet brengen.

Wij hebben nog enkele soortgelijke bezwaren tegen de uitwerking. Zo wordt ook voorgesteld, dat de bedoelde verplichting door het Fonds vervallen kan worden verklaard in het geval, dat de daling in de invoer „gedeeltelijk of geheel” aan andere factoren is toe te schrijven dan aan daling van de invoer veroorzaakt door een daling in de effectieve vraag in dat land. . . . De recursieerde woorden „gedeeltelijk of” lijken hier minder op hun plaats; de vermoedelijke bedoeling van de schrijvers dient o.i. op andere wijze onder woorden te worden gebracht en wel als hierboven is aangeduid.

Doch deze uitwerking kan een kwestie van nadere discussie zijn. Dergelijke technische meningsverschillen doen aan de verdienste van het beginsel niet af. Te meer, daar wij van mening zijn, dat de technische uitvoering en bepaalde controles zeker mogelijk zijn en het voorstel in dit opzicht reëel is.

De strijd om het voorstel zal ongetwijfeld meer in het politieke vlak liggen. En hij zal een nieuw facet toevoegen aan de strijd om de souvereiniteit, die op het gebied van bijna de gehele economische politiek thans gaande is tussen de afzonderlijke staten en de internationale gemeenschap, in welke vorm dan ook. Van deze strijd geldt, dat, indien de wereld er niet in slaagt een overdracht van betekenis te doen plaatsvinden van de nationale naar de internationale organen, wij de vrede zullen verliezen. En dit geldt voor de Westeuropese landen aanmerkelijk sterker dan voor de Verenigde Staten. Ook op het gebied van de werkgelegenheidspolitiek is er alle aanleiding dit te beseffen.

¹⁾ Zie: „E.-S.B.” van 22 Februari 1950, blz. 144.

²⁾ Men vergelijkte de weergave van het rapport gegeven door Prof. H. M. H. A. van der Valk in „E.-S.B.” van 8 Februari 1950, blz. 141 e.v.

HET INVESTERINGSPROBLEEM IN BELGISCH-KONGO.

Het niveau der investeringen, reeds van zo groot belang voor de economisch ontwikkelde landen, is voor de minder ontwikkelde gebieden nog van meer gewicht. Zo vergt de economische groei van vele streken vooreerst aanzienlijke kapitaalvorming ten bate van het verkeersapparaat. Daarenboven ontstaan speciale vraagstukken, doordat de economisch minder ontwikkelde gebieden voor hun kapitaalvoorziening doorgaans in grote mate van het buitenland afhankelijk zijn. Dit geldt inzonderheid voor Belgisch-Kongo.

Het vraagstuk der investeringen in Belgisch-Kongo heeft tot nu toe nog het voorwerp niet uitgemaakt van een algemene studie. De ramingen van de verrichte investeringen zijn overigens weinig talrijk. Een eerste globaal overzicht werd in 1931 door F. Baudhuin opgesteld¹⁾. Door zeer ruwe schattingen komt deze auteur tot het besluit, dat tot 1929 2.500 miljoen goud-frank in Belgisch-Kongo werd geïnvesteerd. Uit volgende onderverdeling blijkt het aanzienlijk bedrag gewijd aan de opbouw van de onontbeerlijke economische infrastructuur:

a. kolonisatie en algemene openbare werken	510 mln frs
b. handels- en industriële vennootschappen op aandelen	1.100 mln frs
c. spoorwegen	560 mln frs
d. geleden verliezen	30 mln frs
e. intercalaire interesten	150 mln frs
f. particulieren, bedrijfskapitaal, diversen	150 mln frs
	2.500 mln frs

Op het in rekening brengen van sommige posten, evenals op de gevolgde berekeningsmethode, kan echter niet ongewettigde critiek worden uitgebracht.

M. van de Velde vult in 1936²⁾ de cijfers van F. Baudhuin aan met gegevens over de jaren 1930-1935, die echter niet helemaal juist blijken te zijn³⁾. Ook wordt geen gewag gemaakt van ramingen, die na 1931 geschiedden, bijv. van de gegevens voorkomend in het verslag der Senaatscommissie over de gewone begroting van Belgisch-Kongo en van het Vice-Gouvernement-Generaal Ruanda-Urundi voor het dienstjaar 1934⁴⁾.

Wanneer wij op het minder nauwkeurig karakter van de twee voorgaande werken wijzen, is het, omdat in latere studies, zoals in het gekend werk van H. Frankel⁵⁾ en in het boek van C. Lewis⁶⁾, schattingen van de investeringen in Belgisch-Kongo voorkomen, die grotendeels op deze publicaties steunen.

Rekening houdend met het feit, dat ze op verschillende periodes betrekking hebben, wijken de bekomen uitslagen daarenboven aanzienlijk van elkaar af. Vergelijking met andere⁷⁾ en officiële⁸⁾ ramingen geeft geen klaarder beeld. Op deze laatste vooral werd veel critiek uitgebracht. De berekeningsmethode kan overigens sterk worden aangevochten.

¹⁾ F. Baudhuin: „La Belgique après le Centenaire”, Bruxelles, 1931, blz. 213-226.

²⁾ M. van de Velde: „Economie belge et Congo belge”, Anvers, 1936, blz. 189.

³⁾ De cijfers inzake „augmentation de capital” schijnen op „capital ancien” betrekking te hebben.

⁴⁾ Belgische Senaat, 13 Februari 1934.

⁵⁾ H. Frankel: „Capital investment in Africa”, London, 1938, blz. 164.

⁶⁾ C. Lewis: „The United States and foreign investment problems”, Washington, 1948, blz. 340.

⁷⁾ Zie o.a. volgende werken, die echter hoofdzakelijk een onderzoek naar de rendabiliteit ten doel hebben: A. de Villenfagne de Loen: „Etudes sur les problèmes coloniaux”, Bruxelles, 1946; H. Van Holsbeek: „Rendement-or des capitaux investis dans les sociétés coloniales belges 1920-1930”, Belgique Coloniale et Commerce International, novembre 1946.

⁸⁾ Zie de cijfers vermeld in een rede van de heer Godding, Oud-Minister van Kolonien, uitgesproken te Gent op 19 December 1946 (Kongo-Overzee, XII-XIII, 1946-1947, 2, blz. 80) en verder: Wetgevende Kamers van België, Senaat, gewone zitting 1946-1947, Vragen en Antwoorden, nr 40, blz. 1275.

Deze opmerkingen hebben enkel ten doel te laten uitkomen, dat geen zeer nauwkeurige gegevens beschikbaar zijn en op het gebied van de raming der investeringen in Belgisch-Kongo nog veel nuttig werk kan worden verricht.

Teneinde een orde van grootte aan te geven — het is hier overigens de plaats niet verder op deze kwestie in te gaan — menen wij uit de beschikbare gegevens te mogen afleiden, dat tot het einde van 1939 ongeveer 35 milliard frank-1939 in Belgisch-Kongo werd geïnvesteerd.

Van deze investeringen werd de overgrote meerderheid door België verricht. De Belgische investeringen zouden — volgens officiële ramingen⁹⁾ — 93 pCt van de totale investeringen vertegenwoordigen. Van de buitenlandse investeringen is het Britse aandeel het grootst. Het kapitaal van de „Huilever” maatschappij werd zelfs volledig door Groot-Brittannië bezorgd. Andere maatschappijen zijn ook overwegend in Engelse handen (Savonnerie Congolaise, Sedec), terwijl het Britse aandeel in het kapitaal van de machtige Union Minière du Haut Katanga 21,6 pCt bedraagt. Het Amerikaans kapitaal is eerder gering (o.a. 25 pCt van het aandelenkapitaal van de Forminière).

De oorlogsjaren brachten een versnelde ontwikkeling der Kongolese economie mede. De uitschakeling van het Verre Oosten als bevoorradingsbron van talrijke grondstoffen had tot gevolg, dat op Belgisch-Kongo beroep werd gedaan om de productie van talrijke goederen op te drijven. Het belang van de reeds vóór 1940 opgerichte secundaire industrieën steeg onmiddellijk, zodra de oorlog de internationale handelsbetrekkingen in de war stuurde. De bestaande bedrijven breidden zich soms aanzienlijk uit, terwijl nieuwe industrieën alom ontstonden, aldus bijdragend tot een levendiger inlandse markt¹⁰⁾.

Men werd er zich overigens ook meer van bewust, dat verdere industrialisatie het voornaamste middel zou vormen om de productiviteit en het nationale inkomen van Belgisch-Kongo te verhogen. Aldus zou tevens de Kongolese economie, die bijna uitsluitend op de export gericht is, minder conjunctuurgevoelig worden. De oprichting van nieuwe bedrijven wordt echter belet door het gebrek aan de nodige vervoermiddelen en door de onvoldoende energieproductie. Wel beschikt Belgisch-Kongo over een, de verhoudingen in acht nemend, tamelijk uitgebreid verkeersnet, doch dit staat voornamelijk ten dienste van de exportindustrieën. Voor de buitenlandse kapitalist, die immers de ontwikkeling der inlandse economie niet beoogt, was de export van grondstoffen inderdaad vlugger en tevens meer renderend.

De aanzienlijke stijging van in- en uitvoer, die tijdens de na-oorlogse jaren is blijven aanhouden, heeft echter meegebracht, dat zelfs dit op de export georiënteerde transportnet onvoldoende is geworden en reeds dikwijls de buitenlandse handel heeft belemmerd.

Voor de sectoren, waarin de beleggingen geen bevredigende rendabiliteit op korte termijn lieten voorzien en waarvoor particuliere investeringen dus uitbleven; was de Overheid — zoals voorheen — dus verplicht in te grijpen.

Bovendien zag zij weldra in, dat het noodzakelijk was, teneinde de beschikbare middelen met de meeste doelmatigheid aan te wenden, een programma voor verschillende jaren op te stellen, dat de coördinatie tussen de verschillende deelplannen zou verzekeren en de rangorde voor de uitvoering der projecten zou vaststellen¹¹⁾.

⁹⁾ Wetgevende Kamers van België, Senaat, gewone zitting, 1946-1947, Vragen en Antwoorden, nr 40, blz. 1275.

¹⁰⁾ De beleggingen van 1940 tot 1946 worden als volgt geraamd (Vragen en Antwoorden, nr 40): Belgische kapitalen: 1.819.353.188 frs; buitenlandse kapitalen: £ 90.668; 696.000 Angolese ponden.

¹¹⁾ Wij wezen reeds op deze noodzakelijkheid in Mei 1947 (Zie „Overzicht van de economische toestand van Belgisch-Kongo”, Kongo-Overzee, XII-XIII, 1946-1947, 5, blz. 312).

Aldus zag in 1949 het „Tienjarenplan voor de Economische en Sociale Ontwikkeling van Belgisch-Kongo"¹²⁾ het licht. In een inleiding tot het Plan, waarin de heer Wigny, Minister van Koloniën, „de theorie van de sociaal-economische groei van Kongo" schetst, wordt er op gewezen, dat het transportnet zoveel mogelijk zal worden uitgebreid en verbeterd en dat de productie van hydro-elektrische energie aanzienlijk zal worden opgevoerd. Men voorziet o.a. de constructie van een spoorweg Kamina-Kabalo, van een weg Costermansstad-Stanleystad, het aanleggen van een nieuwe luchthaven te Leopoldstad. Vier syndicaten zijn verder reeds opgericht om de energievoorziening, resp. van de gebieden Beneden-Kongo, Albertstad, Kivu en Ruanda-Urundi, Stanleystad te bestuderen. Het syndicaat voor Stanleystad heeft reeds zijn werkzaamheden beëindigd en weldra zal men tot de uitvoering van het programma kunnen overgaan.

Daar de mijnbouw reeds tot hoge bloei is gekomen, wil de industrialisatiepolitiek vooral de oprichting van kleine en middelmatige bedrijven bevorderen. Daarbij zal zij moeten rekening houden met de kwaliteit der arbeidskrachten, evenals met de koopkracht der inlanders. Gemakkelijk te vervaardigen producten, die geen uitgebreid technisch apparaat vergen en die tegen lage prijs kunnen worden afgezet, zullen dus in de eerste plaats in aanmerking dienen te komen.

Het is niet mogelijk, in het raam van onderhavige bijdrage, de talrijke maatregelen te vermelden, die verder in het Plan worden voorgestaan, om de economische en sociale ontwikkeling van Belgisch-Kongo in de hand te werken. Volgende tabel, met het bedrag der kapitalen, die men zich voorneemt in de tienjarenperiode te investeren, geeft er echter een idee van.

Te beleggen kapitalen.

(in mln francs)

1. Watervoorziening	1.052	
2. Woningen voor inlanders	1.900 ¹⁾	
3. Gezondheids- en geneeskundige instellingen	1.978	
4. Onderwijs voor inlanders	1.838	
5. Inwijking en kolonaat	586 ¹⁾	
6. Vervoer: te water	1.385	
per as	6.100	12.712 ¹⁾
per spoor	1.263	
door de lucht	964	
7. Overheidsdiensten:		
Urbanisme en openbare gebouwen	1.200	
Opslag- en bewaarplaatsen	250	
Cartografie en Geodesie	112 ¹⁾	1.865
Geologie en Hydrologie	25	
Weerkunde	28	
Seindienst	250	
8. Electriciteit		1.909 ¹⁾
9. Ontwikkeling van de landbouw:		
Wetenschappelijk onderzoek	339	
Bodembeparing	154	
Inlandse landbouw	625	1.388
Inlandse veeteelt	180	
Visserij en visteeft	90	
		25.228

¹⁾ Uitgaven, gedeeltelijk terugvorderbaar gedurende het decennium.

Benevens de 25 mrd frs benodigd voor de publieke investeringen zal de uitvoering van het Plan ook een grotere vraag naar blanke specialisten doen ontstaan. Aan het organiek kader van de Kolonie zouden aldus 1.956 eenheden dienen te worden toegevoegd. De recrutering in België, inzonderheid van geneesheren, veeartsen, ingenieurs, stuit echter op grote moeilijkheden, zodat men reeds op buitenlandse krachten heeft moeten beroep doen.

Van de geraamde 25 mrd frs overheidsinvesteringen zullen ongeveer 1,5 mrd frs vóór het einde van het decennium kunnen worden teruggevorderd en 2 mrd frs zullen door gewone inkomsten worden gedekt. Het Fonds voor Inlands Welzijn zal verder voor tenminste 1 mrd frs tussenkomen in de uitgaven van de openbare sector. Aldus

¹²⁾ „Tienjarenplan voor de Economische en Sociale Ontwikkeling van Belgisch-Kongo", Brussel, 1949. Voor Ruanda-Urundi zal een afzonderlijk plan worden opgesteld.

zal uiteindelijk slechts 20 mrd frs moeten worden ontleend. Naar gelang al dan niet het Plan mede door Schatkistbons zal worden gefinancierd, zal de deelneming van de Kongolese spaarders schommelen tussen 2 à 6 mrd frs, zodat voor de overheidsinvesteringen een bedrag van 14 à 18 mrd frs op de buitenlandse markt zal moeten worden gevonden.

Teneinde de prijs van het geld niet te doen stijgen menen de auteurs van het Plan, dat het gewenst is zich slechts voor een gedeelte van de benodigde kapitalen tot de Belgische spaarders te wenden. Tijdens dezelfde periode zullen immers ook de private Belgische en Kongolese ondernemingen en de Belgische Schatkist aanzienlijke bedragen op de Belgische markt willen ontlenen. Aldus worden de particuliere Kongolese investeringen tijdens de planperiode op 25 mrd frs geschat.

„Tenslotte", voegt het Plan aan deze overwegingen toe, „moeten wij ons in principe wenden tot die markt waar de voorwaarden het gunstigst zijn, derwijze dat de begroting en de economie zelf van de Kolonie niet bezwaard worden met vermijdbare lasten".

Gelet op het vroeger beoogd der kapitaalvorming lijkt ons het bedrag der voorziene investeringen zeker niet overdreven. Zelfs ware het wenselijk de investeringen in bepaalde sectoren te verhogen.

De beoordeling der voorgestelde investeringscijfers ware echter vergemakkelijkt geweest, indien het Plan meer inlichtingen had verstrekt over de privé-investeringen, waarvan enkel het totaal bedrag wordt aangegeven. Ook aan de „timing" over de planperiode wordt onvoldoende aandacht besteed. Het ontbreken van gegevens over bedrag en samenstelling van het nationaal inkomen — enkel terloops wordt er op gewezen, dat dit in 1948 17.925 mln frs bedroeg — belet eveneens een beter inzicht op de plancijfers.

Het initiatief, dat tot het Plan geleid heeft, kan nochtans niet genoeg worden geloofd. Voor de eerste maal krijgt men een overzicht op de verschillende factoren, die de economische ontwikkeling van Belgisch-Kongo kunnen bevorderen.

Alhoewel het Plan veeleer een aaneenschakeling is van dikwijls zeer ongelijke hoofdstukken, heeft het tenminste de verdienste gehad de aandacht te vestigen op twee hoofdproblemen, die van belang zijn voor de verdere ontwikkeling van Belgisch-Kongo, nl. de transport- en de energievraagstukken. Indien de voorgestelde oplossingen soms heftig worden aangevallen, mag het feit niet uit het oog worden verloren, dat de opstellers van het Plan ook met strategische factoren dienden rekening te houden.

De financiering van het programma schijnt ons, in tegenstrijd met uitgebrachte kritiek, geen moeilijkheden te zullen opleveren¹³⁾. Zoals in het Plan vermeld, zal België vermoedelijk de benodigde kapitalen niet alleen kunnen verstrekken. Wij delen ten andere de mening van de auteurs van het Plan, dat totale opnemings door België met grote nadelen gepaard zou gaan. Het is echter goed mogelijk, dat een oplossing wordt gekozen, die er in zou bestaan de kortlopende leningen (5 à 10 jaar) in België te plaatsen en de langlopende (tenminste 25 à 30 jaar) in het buitenland.

Overigens is de aantrekking van Amerikaanse en Zwitserse kapitalen, waarop, in de huidige omstandigheden, enkel een beroep kan worden gedaan, voor zover de daaraan eventueel verbonden voorwaarden aanvaardbaar zijn, op zichzelf niet te veroordelen.

Mechelen.

Dr M. VAN MEERHAEGHE.

¹³⁾ De Minister van Koloniën neemt zich voor weldra aan het Parlement om de toelating te verzoeken voor de uitgifte van leningen voor een totaal bedrag van 20 mrd frs.

ROTTERDAM AHOY!

Nu over enkele maanden de Rotterdamse havententoonstelling zal worden geopend, lijkt het nuttig een overzicht te geven van de vorderingen gemaakt met de wederopbouw der haven enerzijds en van de ontwikkeling van het scheepvaart- en goederenverkeer anderzijds.

Het tempo, waarin de schade, door oorlogsgeweld en blinde vernielzucht der bezetters aan de havenoutillage toegebracht, werd hersteld, verdient bewondering. Harmonieuze samenwerking tussen Overheid en particulier initiatief hebben het mogelijk gemaakt, dat ondanks de vele en verlerlei moeilijkheden die overwonnen moesten worden, in verschillende opzichten de outillage het peil van vóór de oorlog wederom heeft bereikt resp. overtroffen. Dit laatste geldt bijv. voor de kadeterreinen voor zeeschepen, tankopslag en drijvende dokken, welke capaciteit, zoals uit tabel I blijkt, eind 1949 groter was dan die waarover op 10 Mei 1940 kon worden beschikt. Het herstel der kademuren in de Merwehaven en Waalhaven kwam eind verleden jaar gereed; hiermede is de wederopbouw van alle in September 1944 vernielde kademuren ter lengte van circa 7,5 km beëindigd. De totale lengte der kademuren voor de zeescheepvaart is hierdoor op 19 km, die voor de binnenvaart op 12,5 km gebracht. De belegbare oppervlakte in loodsen en pakhuizen steeg in het afgelopen jaar met rond 60.000 m², t.w. van 390.000 tot 450.000 m². Het complex loodsen en passagiersaccomodatie alsmede de kantoorruimte der Holland-Amerika Lijn op de pier begrensd door Wilhelmakade en Rijnhaven kwam evenals een aantal loodsen in de Merwehaven, 2e Katendrechtshaven en Waalhaven gereed. De werkzaamheden aan de voormalige loods „San Francisco” aan de Rijnhaven Z.W.Z. en de bouw van het grote pakhuis pand annex koel- en vrieshuis met een inhoud van ca 57.000 m³ vorderen alleszins bevredigend. Het aantal walkranen onderging in het afgelopen jaar wederom uitbreiding evenals trouwens het

aantal laadbruggen, kortom de outillage waarover de Rotterdamse haven thans wederom beschikt is zodanig, dat zelfs bij aanzienlijke uitbreiding, met name van het transitoverkeer, een uiterst snelle behandeling der schepen is verzekerd (zie tabel I).

Het scheepvaartverkeer, al blijft het ook nog aanzienlijk bij dat van vóór de oorlog ten achter, toont, zoals uit tabel II blijkt, sedert het einde van de oorlog een gestage groei.

Niet slechts de op zichzelf bevredigende ontwikkeling van het scheepvaartverkeer, zoals deze uit het vergelijkend overzicht duidelijk blijkt, ook het toenemend aantal geregelde lijnen, welke de Rotterdamse haven in haar vaarplan opneemt, stemt tot voldoening. Bedroeg dit aantal eind 1948 niet minder dan 175, in het afgelopen jaar onderging het wederom uitbreiding en indien de voortekenen niet bedriegen is het groeiproces nog allernijnt tot staan gekomen.

De ontwikkeling van het goederenverkeer (zie tabel III op blz. 188) toont een soortgelijk beeld als dat der scheepvaartbeweging, zij het dat hier de drastische vermindering van het transitoverkeer het totale volume ongunstig beïnvloedt.

Bij analysering der vermelde vergelijkende cijfers van het goederenverkeer, trekt een tweetal verschijnselen de aandacht. Allereerst — ik wees hierop reeds — de sterke vermindering van het transitoverkeer. Hoewel een regelmatige toeneming valt te constateren, blijft het totaal niettemin aanzienlijk bij dat van vóór de oorlog ten achter. Indien men bedenkt, dat Rotterdam vóór alles transitohaven is, behoeft het geen betoog, dat de bedrijvigheid die de haven vóór de oorlog kenmerkte eerst zal terugkeren, indien het transitoverkeer aanmerkelijke uitbreiding ondergaat.

De betekenis van het transitoverkeer en de achterstand vergeleken met vóór de oorlog blijken uit de vergelijkende cijfers der jaren 1938 en 1948 in tabel IV.

TABEL I.

Overzicht van het herstel der havenoutillage.

	10.5.40	5.5.45	31.12.46	31.12.47	31.12.48	30.6.49	31.12.49
Kaden voor zeeschepen (Lengte in km)	18,60	11,30	12,10	13,50	16,86	18,50	19,00
Kaden voor binnenschepen (Lengte in km)	16,70	10,80	10,80	10,80	12,50	12,50	12,50
Walkranen	254	157	170	174	187	196	205
Laadbruggen	28	2	2	2	10	11	12
Drijvende kranen	80	45	65	70	75	76	76
Drijvende graanelevatoren	26	28	27	26	26	26	26
Loodsen en pakhuizen aan de zeehavens (belegbare oppervlakte in m ²)	550.000	350.000	365.000	370.000	390.000	425.000	450.000
Graansilo's (opslagcap. in metr. tonnen)	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000	25.000
Tanks voor de opslag van minerale oliën (in metr. tonnen); incl. Schiedam en Vlaardingen	900.000	—	730.000	900.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Tanks voor eetbare oliën (in metr. tonnen), incl. Schiedam en Vlaardingen	270.000	30.000	220.000	250.000	260.000	260.000	260.000
Droogdokken, incl. Schiedam	16	3	15	16	17	18	20

TABEL II.

Overzicht der binnengekomen schepen.

1938	1945	1946	1947	1948	1949
aantal schepen 15.360 - 24.744.472 N.R.T.	(Mei-December) aantal schepen 1.344 - 2.063.622 N.R.T.	aantal schepen 4.464 - 5.911.538 N.R.T.	aantal schepen 5.974 - 9.883.446 N.R.T.	aantal schepen 8.502 - 12.670.901 N.R.T.	aantal schepen 11.604 - 15.711.774 N.R.T.
aankomst van het	1.000ste schip	7 Maart			
„ „ „	2.000 „ „	5 Juli	23 Maart	25 Februari	11 Februari
„ „ „	3.000 „ „	15 September	26 Mei	7 April	17 Maart
„ „ „	4.000 „ „	2 December	22 Juli	19 Mei	16 April
„ „ „	5.000 „ „		12 September	3 Juli	13 Mei
„ „ „	6.000 „ „		13 November	14 Augustus	10 Juni
„ „ „	7.000 „ „			22 September	8 Juli
„ „ „	8.000 „ „			3 November	7 Augustus
„ „ „	9.000 „ „			14 December	7 September
„ „ „	10.000 „ „				8 October
					10 November

TABEL III.

Goederenverkeer in metrische tonnen.

	1938	1945 Mei/December	1946	1947	1948	1949
Uit zeeschepen gelost.						
Invoer	7.003.628	2.008.507	5.206.020	7.291.605	7.191.641	7.508.031
Doorvoer	17.500.266	243.726	1.020.516	1.997.065	3.031.446	4.014.510
Totaal	24.503.894	2.252.233	6.226.536	9.288.670	10.223.087	11.522.541
In zeeschepen geladen.						
Uitvoer	3.018.047	29.533	577.203	1.156.696	1.686.683	2.492.210
Doorvoer	14.849.049	103.850	1.293.409	1.663.558	3.849.930	5.045.450
Totaal	17.867.096	133.383	1.870.612	2.820.254	5.536.613	7.537.660
Langs rivieren en kanalen gelost.						
Invoer	845.756	212.875	745.438	560.446	793.339	762.108
Doorvoer	13.838.900	103.451	1.241.984	1.313.543	3.344.693	4.487.434
Totaal	14.684.656	316.326	1.987.422	1.873.989	4.138.032	5.249.542
Langs rivieren en kanalen geladen.						
Uitvoer	1.150.324	45.508	338.424	351.497	582.989	899.775
Doorvoer	16.827.450	241.065	890.442	1.536.217	2.501.238	3.507.067
Totaal	17.977.774	286.573	1.228.866	1.887.714	3.084.227	4.406.842
Per spoor gelost.						
Invoer	98.706	1.768	40.724	86.564	119.947	150.165
Doorvoer	137.701	407	30.551	155.794	142.819	165.765
Totaal	236.407	2.175	71.275	242.358	262.766	315.930
Per spoor geladen.						
Uitvoer	53.477	352	24.383	115.405	93.024	115.020
Doorvoer	31.707	2.642	113.646	287.553	180.421	185.710
Totaal	85.184	2.994	138.029	402.958	273.445	300.730

TABEL IV.

Transitolading.

Soort lading:	1938			1948			
	Gelost	Geladen	Totaal	Soort lading	Gelost	Geladen	Totaal
Erts	10.911.523	37.480	10.949.003	Erts	718.175	17.150	735.325
Kolen	485.990	11.128.173	11.614.163	Kolen	838.777	2.969.949	3.808.726
Minerale oliën	525.512	76.130	604.642	Minerale oliën	59.097	3.900	62.997
Graan	1.934.306	236.991	2.171.297	Graan	395.420	11.179	406.599
Hout	647.017	13.692	660.709	Hout	18.123	162.385	180.508
Andere massale lading	574.185	1.265.254	1.839.439	Andere massale lading	97.850	16.707	114.557
Stukgoed	2.421.733	2.088.329	4,510.062	Stukgoed	904.001	668.662	1.572.663
Totaal	17.500.266	14.849.049	32.349.315	Totaal	3.031.443	3.849.932	6.881.375

TABEL V.

Jaar	Binnengekomen zeeschepen.		Totale hoeveelheid verwerkte lading.	
	Aantal schepen	Netto reg. tonnenmaat	Jaar	In metr. tonnen
1906	8.727	9.125.860	1906	18.943.922
1913	10.527	13.047.465	1913	29.419.482
1926	14.511	21.495.835	1926	37.950.812
1933	10.222	15.315.283 ¹⁾	1933	22.495.046
1938	15.360	24.744.472	1938	42.370.990
1948	8.502	12.670.901	1948	15.759.700
1949	11.604	15.711.774	1949 (eerste 11 maanden)	19.060.201

¹⁾ De cijfers weerspiegelen duidelijk de invloed van de economische crisis der dertiger jaren.

Het tweede verschijnsel, dat de aandacht trekt, is de stijging vergeleken met vóór de oorlog van het spoorweg-goederenverkeer via de Rotterdamse haven. Voorts tonen de cijfers, dat, ofschoon de invoer kwantitatief in 1948 groter was dan vóór de oorlog, de uitvoer kwantitatief in laatstgenoemd jaar slechts iets meer dan de helft van het in 1938 in totaal uitgevoerde kwantum bedroeg. In het afgelopen jaar is intussen ook de uitvoer vrij aanzienlijk, d.w.z. vergeleken met 1948 ruim 800.000 ton gedurende de eerste elf maanden, toegenomen. Het uiteindelijk beeld per 31 December jl. — bij het schrijven van dit overzicht waren de juiste cijfers nog niet door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd — zal dan ook belangrijk gunstiger dan een jaar geleden blijken te zijn.

Hoe verheugend ook de geleidelijk toenemende bedrijvigheid in de haven is, de achterstand vergeleken met

vóór de oorlog is nog steeds aanzienlijk. Dit verschijnsel deed zich uiteraard ook na de eerste wereldoorlog voor, maar scheepvaart- en goederenverkeer konden zich toen, dank zij de omstandigheid dat het industriële apparaat van Duitsland niet onder oorlogsschade ten lijdens had gehad, veel sneller dan thans herstellen. Leerzaam en tevens kenmerkend voor de snelle groei der Rotterdamse haven zijn nóg de vergelijkende cijfers van tabel V.

Dankt Rotterdam de betekenis zijner haven, die deze vóór de oorlog stempelde tot wereldhaven, ongetwijfeld in de eerste plaats aan de geografische ligging, die Nederland's eerste havenstad in staat stelt als de aangewezen toegangspoort voor een uitgestrekt achterland te fungeren, men zou de waarheid tekort doen, indien men niet tevens alle recht liet wedervaren aan de vooruitziende blik, de energie en ondernemingsgeest zowel van de Overheid als van de particuliere ondernemer. Deze eigenschappen

hebben het mogelijk gemaakt van de geografische ligging ten volle te profiteren. Maar deze zelfde eigenschappen hebben na de rampspoedjaren 1940-1945 wederom in harmonieuze samenwerking Overheid en particuliere ondernemers de hand aan de ploeg doen slaan! Het is te danken aan het doorzettingsvermogen, het vertrouwen in de toekomst en de onwrikbare wil om alle moeilijkheden te overwinnen, dat de schade goeddeels is hersteld en de haven gemoderniseerd, zó dat Rotterdam wederom paraat is! Paraat om een veel groter aantal schepen, en een aanzienlijk grotere hoeveelheid goederen te verwerken. Rotterdam genoot vóór de oorlog terecht als haven de reputatie, dat men steeds op uiterst snelle lossing en belading kon rekenen. De huidige outillage is wederom zodanig, dat „quick despatch” in Rotterdam is gewaarborgd! Van dit alles wil de havententoonstelling straks getuigen. Mogé zij een nieuwe periode van krachtige ontwikkeling inluiden!

Rotterdam.

C. VERMEÏ.

DE TEGEMOETKOMING IN DE OORLOGSSCHADE AAN ROERENDE GOEDEREN.

I

Alvorens een antwoord te kunnen geven op de vraag, volgens welke normen de tegemoetkoming in de oorlogsschade aan roerende goederen in de Wet op de Materiële Oorlogsschaden wordt vastgesteld, zal het eerst duidelijk moeten zijn, om welke goederen het gaat. De wet onderscheidt n.l. een aantal rubrieken, die elk haar eigen regelen hebben. Welke die rubrieken zijn, valt af te leiden uit de omschrijving van het begrip oorlogsschade in art. 2, lid 1 der wet, waarbij de roerende goederen worden ingedeeld in „roerende goederen, welke tot een bedrijf behoren of tot het uitoefenen van een beroep dienen” en „huisraad”. Bij de eerste categorie zijn te onderscheiden de beroeps- en bedrijfsuitrusting, de handels- en bedrijfsvoorraden en de vaartuigen, terwijl de tweede categorie naast het huisraad in de meer gewone zin van het woord ook omvat de „niet tot een bedrijf behorende roerende goederen, welke eigendom zijn van een rechtspersoon of van een niet-rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging”, bijv. de instrumenten van een muziekvereniging (art. 10, lid 18). Wij zullen in dit artikel achtereenvolgens nagaan, welke tegemoetkomingen in de wet zijn voorzien ten aanzien van:

1. de beroeps- en bedrijfsuitrusting;
2. de handels- en bedrijfsvoorraden;
3. de vaartuigen.

1. Beroeps- en bedrijfsuitrusting.

Terzake van de oorlogsschade aan beroeps- en bedrijfsuitrusting wordt een bijdrage toegekend, die in geval van algeheel verlies wordt vastgesteld op de prijs, waarvoor het goed op 9 Mei 1940 in nieuwe toestand had kunnen worden aangeschaft, verminderd met een redelijk bedrag voor afschrijving, doch tenminste op de verkoopwaarde per 9 Mei 1940 (art. 12, lid 1, letter d). De waarde van eventuele restanten, wederom berekend naar het prijspeil van 9 Mei 1940, wordt in mindering gebracht. Over het algemeen wordt geen rekening gehouden met luxe. Indien de verloren gegane goederen van meer luxueuze aard zijn dan nodig is voor een doelmatig gebruik, wordt voor de bepaling van de bijdrage n.l. uitgegaan van dezelfde goederen in een eenvoudiger uitvoering, doch deugdelijk van kwaliteit. Bij herstelbare schade wordt voorts een bijdrage toegekend, gelijk aan de herstelkosten per 9 Mei 1940 (art. 11, lid 2 juncto art. 12, lid 3). Met een eventuele door het herstel verkregen waardevermeerdering of een na het herstel overgebleven waardevermindering wordt daarbij in dier voege rekening gehouden,

dat het bedrag der herstelkosten daarmee wordt verlaagd resp. verhoogd, alles naar het prijspeil van 9 Mei 1940.

De op deze wijze berekende bijdrage is, zoals vanzelf spreekt, bij lange na niet voldoende om daarmee de her-aanschaffing of het herstel te bekostigen. Ter overbrugging van het verschil tussen enerzijds de werkelijke her-aanschaffingskosten of herstelkosten en anderzijds de bijdrage kunnen de gedupeerden echter in aanmerking worden gebracht voor een crediet (art. 71, lid 1). Een dergelijk crediet, dat alleen kan worden verstrekt als het algemeen belang daarmee is gediend, kan ten dele met en ten dele zonder faciliteiten ten aanzien van rente en aflossing, d.w.z. ten dele zonder en ten dele met, de verplichting tot betaling van rente en aflossing, worden verleend (art. 71, lid 3).

De verdeling van het crediet in een gedeelte met en een gedeelte zonder faciliteiten is variabel, d.w.z. als de omstandigheden zich na verloop van tijd wijzigen, zal het gedeelte, waarvoor geen faciliteiten worden verleend, kunnen worden verkleind en het gedeelte, waarvoor dergelijke faciliteiten wel worden toegestaan, worden groot en omgekeerd (art. 71, lid 4, letter c).

Het gedeelte, waarover 10 jaar na de credietverlening rente noch aflossing verschuldigd zullen zijn, zal in het algemeen worden kwijtgescholden (art. 71, lid 10).

Het is van meet af aan de opzet geweest, dat, als het enigszins mogelijk is, belanghebbende zelf, hetzij uit eigen middelen, hetzij uit middelen van derden, het voor de overbrugging van het prijsverschil met Mei 1940 benodigde geld beschikbaar stelt. Hem zal dan een rentevergoeding worden toegekend, gelijk aan de normale rente over dat gedeelte van het beschikbaar gestelde bedrag, waarvoor anders een renteloos crediet had kunnen worden verstrekt (art. 71, lid 6). Ook de rentevergoeding zal naderhand, wanneer de omstandigheden zich wijzigen, kunnen worden herzien. Zij zal voor ten hoogste 10 jaar worden verleend. Wanneer een eind neemt, zal echter een kapitaalsuitkering, uitgestelde bijdrage gebeten, worden gedaan, die over het algemeen gelijk zal zijn aan het bedrag, waarvan laatstelijk de rente werd vergoed (art. 71, lid 10).

Dat de bepaling van de grootte van het crediet en van de rentevergoeding, alsmede de verdeling van het crediet in een gedeelte met en een gedeelte zonder faciliteiten, in principe volgens objectieve normen zal moeten gebeuren, zal wel geen betoog behoeven, evenmin als het de bedoeling is, dat de rentevergoeding en de verdeling van het crediet in een gedeelte met en een gedeelte zonder faciliteiten achteraf slechts kunnen worden herzien, indien er algemeen werkende omstandigheden zijn, die zulks rechtvaardigen. Een en ander zal in door de Minister van Financiën op te stellen richtlijnen nog nader worden uitgewerkt. De Minister zal zich daarbij door een bijzondere commissie van advies laten voorlichten (art. 71, lid 4).

Intussen, het zal bij de grote verscheidenheid van beroepen en bedrijven moeilijk vallen de toepassing van objectieve normen en het beginsel ener herziening bij algemeen werkende omstandigheden in algemene richtlijnen vast te leggen. Nog moeilijker zal het zijn om bij de toepassing der objectieve normen, welke omschrijving noodgedwongen wel vaag zal zijn, geen subjectieve, alleen het betrokken oorlogsslachtoffer aangaande, elementen mede te wegen. Op grond van deze en dergelijke moeilijkheden is ten behoeve van hem, die in beginsel voor een crediet of een rentevergoeding met op de achtergrond de toekenning ener uitgestelde bijdrage in aanmerking komt, de mogelijkheid geopend om door een uitkering ineens, aanvullende bijdrage genaamd, de aanspraak op dat crediet of die rentevergoeding af te kopen (art. 72,

lid 1). Die afkoop is, voor zover het bedrijfsuitrusting betreft, behoudens zekere beperkingen, een recht (art. 72, lid 5). Behoudens zekere beperkingen! De bijdrage per 9 Mei 1940 moet bijv. f 500 of meer bedragen en het belaste vermogen van belanghebbende mag de f 500.000 niet te boven gaan. Wanneer de bijdrage per 9 Mei 1940 minder dan f 500 bedraagt, het belaste vermogen groter is dan f 500.000 of het beroepsuitrusting betreft, is de afkoop dus slechts één mogelijkheid.

Hoe groot is nu de afkoopsom? In zoverre de afkoop slechts een mogelijkheid is, dus ten aanzien van de beroepsuitrusting en, wat de bedrijfsuitrusting betreft, ten aanzien van de kleinere bijdragen en de grootste bedrijven, houdt de wet hieromtrent geen positieve aanduiding in. Zij zegt alleen, dat de grootte van de afkoopsom in deze gevallen op een nader door de Minister van Financiën aan te geven wijze zal worden bepaald (art. 72, lid 1). Waar er echter een recht op afkoop bestaat, is de wet veel concreter. De afkoopsom wordt dan bepaald op de bijdrage per 9 Mei 1940, vermenigvuldigd met een toeslagcoëfficiënt en vervolgens verminderd met f 500 (art. 72, lid 6). De toeslagcoëfficiënt varieert met de grootte van het belaste vermogen (art. 72, lid 7). Zij bedraagt ten hoogste $2\frac{1}{2}$ (belast vermogen onder de f 25.000) en ten minste $\frac{1}{2}$ (belast vermogen van f 500.000). Als belast vermogen wordt beschouwd het zuivere vermogen volgens de Wet op de Vermogensbelasting 1892 voor het belastingjaar 1947, nadat het op de voet van art. 10 van die wet is verminderd, onderscheidenlijk het zuivere bedrijfsvermogen volgens het Besluit op de Vermogensbelasting 1942, voor het jaar, waartoe 1 Januari 1947 behoort (art. 72, lid 10).

2. Handels- en bedrijfsvoorraden.

In de oorlogsschade aan handels- en bedrijfsvoorraden wordt een bijdrage verleend ten bedrage van de feitelijk bestede inkoopprijs, of, bij eigen fabrikaten, de kostprijs in de zin van historische uitgaafprijs, d.w.z. de som van alle bij de productie gemaakte kosten, directe zowel als indirecte, in zoverre deze bij de reproductie opnieuw gemaakt moeten worden (art. 12, lid 1, letter e).

Als de voorraden niet verloren zijn gegaan, doch alleen beschadigd zijn, wordt slechts een gedeelte van de feitelijk bestede inkoopprijs of de kostprijs vergoed, nl. dat gedeelte, dat in dezelfde verhouding tot de gehele inkoopprijs of kostprijs staat, als de beschadigde voorraad geacht moet worden deel uit te maken van de gehele, onbeschadigde, voorraad (art. 12, lid 2).

Dat de inkoop- en kostprijzen tevens geoorloofde prijzen moeten zijn en geen zwarte bestanddelen mogen bevatten, spreekt welhaast vanzelf (art. 12, lid 7).

De bijdrage is aan een maximum gebonden. Zij mag per eenheid niet meer bedragen dan de prijs, die voor de aanschaffing of vervaardiging van eenzelfde voorraad als de beschadigde of de teloor gegane daadwerkelijk is of ten tijde van de vaststelling van de bijdrage zou moeten worden besteed (art. 12, lid 8, letter c).

Met betrekking tot de incurante voorraden en de surrogaatgoederen kent de wet een tweetal afzonderlijke bepalingen (art. 12, lid 8, letters a en b).

Voorraden, die, toen de schade werd aangericht, incurant waren, worden gewaardeerd op de toenmalige verkoopwaarde, aangenomen althans, dat deze minder bedraagt dan de feitelijk bestede inkoopprijs of de kostprijs.

Voorts worden de surrogaatgoederen per eenheid niet hoger gewaardeerd dan de prijs, die voor de aanschaffing of vervaardiging van de goederen, ter vervanging waarvan de surrogaatgoederen strekten, is of ten dage van de vaststelling van de bijdrage zou moeten worden besteed.

Het kan en zal zich ongetwijfeld wel voordoen, dat de herbevoorrading en de reproductie door stijging van het

prijspeil een grotere kapitaalsinvestering vereisen. In theorie is het denkbaar, dat ter overbrugging van het prijsverschil een crediet wordt verstrekt, een crediet, waarvan dan weer een gedeelte met en een gedeelte zonder faciliteiten ten aanzien van rente en aflossing zou kunnen worden verleend, een crediet ook met het vooruitzicht van de toekenning ener uitgestelde bijdrage over 10 jaar. Eveneens in theorie zou een aanspraak op een dergelijk crediet weer kunnen worden afgekocht, door een uitkering ineens, een aanvullende bijdrage, te verzoeken.

In theorie echter en niet meer dan dat, want, hoe algemeen de artikelen 71 en 72 in dezelve eerste lid ook zijn gesteld, geschapen voor de financiering van deze prijsstijging zijn zij niet, in de eerste plaats niet, omdat het meer te investeren kapitaal in verband met de doorberekening in de verkoopprijs niet verloren is en in de tweede plaats niet omdat de getroffene op dit punt voor dezelfde moeilijkheden staat als de niet-getroffene, met alleen dit verschil, dat hij de winst over de verloren gegane voorraden en daarmee hetgeen hij daarvan extra had kunnen reserveren met het oog op een mogelijk duurdere vervanging heeft gederfd.

Maar vergoeding van gederfde winst ligt buiten het bestek van de Wet op de Materiele Oorlogsschaden, die zich zuiver tot de schade aan goederen beperkt.

3. Vaartuigen.

Tot de vaartuigen zijn in dit verband alleen te rekenen de vaartuigen, dienende tot de uitoefening van een beroep of bedrijf. De zuivere, niet bedrijfsmatig geëxploiteerde, pleiziervaartuigen, die tot het huisraad behoren en de vaartuigen, die als handelsvoorraad zijn aan te merken, vallen er niet onder.

Wanneer de gedupeerde zulks verzoekt en hij aan de gestelde voorwaarden voldoet, wordt de bijdrage in de oorlogsschade aan zijn vaartuig op de vervangingswaarde gesteld.

Als vervangingswaarde wordt daarbij in geval van onherstelbare schade in aanmerking genomen de waarde, die het verloren gegane vaartuig op 9 Mei 1940 had, vermeerderd met een toeslag, gelijk aan het product van het aantal m³ inhoud van het verloren gegane of, wanneer dit minder is, van het vervangende vaartuig en het verschil tussen de gemiddelde bouwkosten per m³ op het tijdstip, dat de bouw een aanvang neemt en die per 9 Mei 1940 (art. 8, lid 2).

Is de schade daarentegen herstelbaar, dan geldt als vervangingswaarde de bouwindex op het moment, dat met het herstel wordt begonnen \times het bedrag van de herstelkosten op 9 Mei 1940 (art. 8, lid 3).

De vervangingswaarde kan niet hoger worden gesteld dan het product van de bouwindex op het moment, dat de bouw of het herstel een aanvang neemt en f 9.000, of, zo de uitkomst daarvan lager is dan de waarde van het verloren gegane of beschadigde vaartuig op 9 Mei 1940 vermeerderd met het product van de met één verminderde bouwindex en f 9.000.

Om voor een bijdrage op basis van de vervangingswaarde in aanmerking te komen, moet men aan een aantal voorwaarden voldoen. De belangrijkste is, dat men voor de vermogensheffing ineens, buiten het vaartuig en de aanspraak op een bijdrage terzake van de daaraan toegebrachte oorlogsschade, geen groter zuiver vermogen mag hebben dan f 20.000 (art. 8, lid 1).

Voorts heeft men alleen dan aanspraak op een bijdrage volgens de vervangingswaarde, als men niet reeds terzake van oorlogsschade aan een ander vaartuig of aan gebouwd onroerend goed de vervangingswaarde vergoed heeft gekregen, want in beginsel kan men, behoudens het geval, dat men naast oorlogsschade aan een woonhuis ook oorlogsschade aan een bedrijfspand heeft, slechts

eenmaal een aanspraak op toekenning van een bijdrage volgens de vervangingswaarde doen gelden (art. 8, lid 1).

Boven de bijdrage, berekend op de voet der vervangingswaarde, worden geen credieten ter overbrugging van het nog resterende verschil met de werkelijke bouwkosten verleend. Op deze regel bestaat echter één uitzondering. Wordt men nl. van overheidswege verplicht een duurder vaartuig te bouwen of aan te schaffen, bijv. omdat het verloren gegane vaartuig economisch verouderd was of omdat er reeds teveel van dat type in de vaart is, dan kan de gedupeerde verlangen, dat hem ter financiering van de meerdere kosten, die daaruit voortvloeien, een crediet wordt verstrekt (art. 8, lid 7, letter c juncto art. 71, lid 7, letter e).

Een gedeelte van dat crediet, dat ten dele met en ten dele zonder faciliteiten op het stuk van rente en aflossing zal worden verleend, zal na verloop van 10 jaar worden kwijtgescholden.

Evenals bij beroeps- en bedrijfsuitrusting heeft de gedupeerde, die in plaats van een crediet aan te vragen de benodigde gelden zelf verschaft, aanspraak op een rentevergoeding, gelijk aan de normale rente van dat gedeelte van het door hem beschikbaar gestelde bedrag, waarover, ware het crediet, geen rente verschuldigd zou zijn geweest.

De aanspraak op het crediet of de rentevergoeding met in het vooruitzicht de toekenning ener uitgestelde bijdrage kan worden afgekocht. De afkoop is echter slechts een mogelijkheid, geen recht. Over de grootte van de afkoop (aanvullende bijdrage) is niets met zekerheid te zeggen. Hoe zij moet worden bepaald, zal nog nader door de Minister van Financiën worden aangegeven (art. 72, lid 1).

Gedupeerde scheepseigenaars zullen niet steeds de toekenning van een bijdrage op basis van de vervangingswaarde verzoeken. Hiervoor kunnen allerlei redenen zijn. Zij kunnen bijv. van de bouw of aankoop van een ander vaartuig afzien, of komen met het gestelde maximum niet uit of ook hebben meer dan één vaartuig, waaraan oorlogsschade is toegebracht!

In al deze en dergelijke gevallen heeft de gedupeerde allereerst aanspraak op een geheel volgens dezelfde beginselen als bij oorlogsschade aan beroeps- en bedrijfsuitrusting te berekenen bijdrage, of, algemeen gesproken, op een bijdrage, gelijk aan de waarde, of de herstelkosten, naar de op 9 Mei 1940 geldende factoren. Indien de op deze voet berekende bijdrage minder dan f 3.000 bedraagt of ten aanzien van rechtspersonen en van natuurlijke personen, die in het belastingjaar 1948 in de vermogensbelasting zijn aangeslagen of over dat belastingjaar f 300 of meer aan inkomstenbelasting verschuldigd zijn, minder dan f 2.250 bedraagt, wordt de bijdrage tot onderscheidenlijk f 3.000 en f 2.250 verhoogd, met dien verstande, dat zij nimmer hoger kan worden gesteld dan het bedrag der werkelijke herstel- of herbouwkosten, onderscheidenlijk 75 pCt daarvan (art. 9). Deze bepaling geldt natuurlijk alleen voor diegenen, die daadwerkelijk tot herstel of herbouw overgaan.

Het na eventuele toepassing van art. 9 nog overblijvende verschil tussen de werkelijke herstel- of herbouwkosten en de bijdrage kan weer worden overbrugd door toekenning van een ten dele zonder de verplichting tot rentebetaling en aflossing te verlenen crediet. Ten aanzien van een dergelijk crediet, de vervanging daarvan door een rentevergoeding, indien de gedupeerde zelf voor de nodige gelden zorgt, het vooruitzicht op de toekenning van een uitgestelde bijdrage over 10 jaar en de afkoop van de aanspraak op het crediet door een uitkering ineens, de aanvullende bijdrage, geldt hetgeen wij dienaangaande hebben

opgemerkt bij de behandeling van de tegemoetkoming in de oorlogsschade aan beroeps- en bedrijfsuitrusting op overeenkomstige wijze.

Er is slechts één verschil!

Zoals wij hebben gezien, geeft de wet nauwkeurig aan, hoe de afkoop som berekend moet worden, als er een recht op afkoop bestaat. Welnu, bij de bepaling van die afkoop som wordt geen rekening gehouden met een naar de grootte van het belaste vermogen variërende toeslagcoëfficiënt van $2\frac{1}{2}$ tot $\frac{1}{2}$, maar van 1 tot 0,4.

In een volgend artikel zal worden nagegaan, welke tegemoetkomingen in de wet zijn voorzien ten aanzien van het huisraad en de niet tot een bedrijf behorende roerende goederen van rechtspersonen en niet-rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen.

's-Gravenhage.

Mr N. H. WIARDA.

RUSSISCHE PETROLEUMZORGEN.

Het Midden-Oosten in overgang.

Nu ook het invloedrijke Amerikaanse weekblad „The Christian Science Monitor”, Boston, het nodig heeft geoordeeld, zijn lezers in het nummer van 8 December 1949 uitvoerig in te lichten omtrent de slechte gesteldheid der Russische petroleumpositie, zouden wij gaarne de lezers van „Economisch-Statistische Berichten” te dezer zake van voorlichting willen dienen.

Hoe zouden wij daarmee ooit een beter begin kunnen maken dan door er aan te herinneren, dat Amerika en Engeland — maar vooral ook de Sowjet-Unie — grote belangstelling blijven tonen voor de gang van zaken op petroleumgebied in het Nabije Oosten?

Hoe kan dat ook anders als men bedenkt, dat de geweldige betekenis der in dit gebied gelegen landen blijkt uit de toenemende hoeveelheid petroleum, welke er worden gewonnen, alsmede uit het feit, dat er kostbare buisleidingen zijn en worden aangelegd voor het vervoer van het in waarheid vloeibare goud! „In Haifa vindt men het eindpunt van de olieleidingen uit Mosoel (Irak), terwijl het voorbestemd is ook de haven te zijn voor de olie uit Koweit, de Bahrein-eilanden en Saoedisch-Arabië, indien de nieuw geprojecteerde buizen gebouwd zijn. Zelfs een deel van de petroleum uit Zuid-Perzië (Basra) zou langs deze weg Europa bereiken. Indien men in ogenschouw neemt, dat de totale productie van het Nabije Oosten ongeveer 25 miljoen ton bedraagt (die van de Sowjet-Unie 35), maar dat veertig procent van de wereldvoorraden hier nog ongeëxploiteerd liggen; dat de Ver. Staten hier grote belanghebbenden zijn, omdat zij de oliewinning beheersen van Koweit, de Bahrein-eilanden en Saoedisch-Arabië, benevens 23 $\frac{1}{4}$ procent van de Mosoelolie, terwijl zij kopers zijn van Perzische olie; en dat in Perzië en Irak de Britse belangen overwegend zijn, dan is het duidelijk, dat de Anglo-Amerikanen alle belang hebben bij rust en samenwerking in dit gebied. Te meer, daar Britse bases in Irak en Transjordanië de vooruitgeschoven defensie-stellingen vormen voor de beheersing van de Indische Oceaan, en voor het afweren ener Russische dreiging” (Algemeen Handelsblad, 16 December 1948).

Men wil dus rust en samenwerking, alsmede het afweren ener Russische dreiging!

* *

De grote belangstelling der Amerikanen blijkt wel in alle duidelijkheid uit de verschijning van allerlei geschriften, welke hierop betrekking hebben, waarbij wij slechts willen herinneren aan het boek van Herbert Feis (1947):

Seen from E.A. Three International Episodes, met als opdruk op het titelblad: „Behind the scenes in America's desperate race to secure stockpiles of rubber and oil — an authoritative and intimate picture of the battles in which the fate of armies and nations was settled on paper and behind closed doors”. (Herbert Feis was „Adviser on International Economic Affairs in the State Department”).

Maar wellicht nog duidelijker blijkt deze belangstelling uit het feit, dat *men* in Juni 1948 een speciaal, rijk-geïllustreerd en uitnemend gedocumenteerd, nummer het licht heeft doen zien van „Petroleum Times”.

Het is een in de Verenigde Staten van Noord-Amerika en in Engeland verschijnend blad, dat gewijd is aan de aardolie-industrie. In het door ons bedoeld, met extra-zorg uitgegeven, nummer, getiteld „Review of Middle East Oil”, bespreken de redacteur Dr C. T. Barber en enige andere bij uitstek deskundige personen de petroleum-industrie in het Nabije Oosten uitvoerig en gedegen en ze doen dit aan de hand van tal van belangwekkende en overzichtelijke foto's, grafieken en kaarten. Ook aan de achterlijke sociale verhoudingen in deze gebieden blijkt grote aandacht te zijn besteed. Een artikel van Christopher Holme, „The Middle East: A Depressed Area. A challenge to the West”, eindigt zelfs, na te hebben gememoreerd, dat de Staten uit het Nabije Oosten tot de Verenigde Naties het verzoek hebben gericht om eveneens voor dit deel der wereld een Regionale Economische Commissie in het leven te willen roepen, zoals dit ook voor Zuid-Amerika, het Verre Oosten enz., is geschied:

„It is true that the U.S.S.R. would expect, as an interested Power, to be represented on it.

But if the opportunity be vigorously seized by Britain and America to use the commission for setting in motion a thorough-going plan of economic development for the Middle East, it could hardly be opposed by a Soviet delegate”.

Verder moge in dit verband met waardering melding worden gemaakt van enkele in kleurendruk uitgevoerde bijdragen in „Life” van 20 Juni 1949, getiteld: „Aramco, An Arabian-American Partnership Develops Desert Oil and Places U. S. Influence And Power In Middle East”, met als ondertitels: „It Is A Big, Complex Business”; „High Pay, Good Housing Win Arab Friendship”; „The Search For Oil Goes On”; „Aramco Educates Its Labor”; „Life In Arabia Has Its Points” en „Politics Has A Part In International Oil”.

Inmiddels zijn ook gegevens beschikbaar gekomen omtrent de Amerikaanse beleggingen in het buitenland. Het blijkt, dat er in 3 jaren tijds de geweldige som van \$ 1.650 mln aan nieuw kapitaal is geëxporteerd, waarvan 73 pCt voor olie. Men schat, dat Saoedi-Arabië, waar Amerika zulk een grote invloed verworven heeft, met ongeveer \$ 300 mln is bedacht: van 1945 tot 1948 liep de productie er op van 35 tot 185 mln vaten.

* *

Engeland moet veel bescheidener te werk gaan; maar His Majesty's Stationery Office laat toch herhaaldelijk goede boekjes verschijnen over Turkije, Perzië, Irak, Palestina enz., en nu pas weer is een brochure uitgegeven onder de titel „Britain and Middle East Development”, die, al is zij dan niet rijk-opgemaakt, ons een zeer duidelijke kijk geeft op hetgeen Engeland, naast het tot ontwikkeling brengen van verschillende petroleumbedrijven, heeft gedaan en nog doet op het stuk van irrigatie en verbetering der landbouwmethoden in de landen, die onderdeel van het Nabije Oosten uitmaken.

Ook het laatstgenoemde geschrift geeft er blijk van,

dat de vroegere onverschilligheid van de buitenlandse maatschappijen voor het lot en het welvaren van de bewoners der streken, waar zij de een of andere industrie gevestigd hadden, heeft plaats gemaakt voor sociale activiteit en voor een streven om deze zelfde bewoners een hogere levensstandaard deelachtig te doen worden.

* *

Russische activiteit.

Veranderde inzichten spelen hierbij ongetwijfeld een rol, maar veel belangrijker is — om met Dr Henriette Boas te spreken — de invloed, welke uitgaat van de zeer krachtige campagne voor de bevrijding van de thans besproken landen uit de greep van het Britse en het Amerikaanse „imperialisme”, welke de Sowjet-Unie met behulp van Radio Moskou voert.

Deze schrijfster weet ons verder te vertellen, dat de verlening van steun voor het onafhankelijkheidsstreven der Aziatische en Arabische landen trouwens van het begin af aan de politiek van de Sowjet-Unie is geweest.

In 1917 maakte de Bolsjewistische Regering reeds het bestaan bekend van het Sykes-Picotverdrag (tot verdeling dezer gebieden in Engelse en Franse invloedssferen; F.S.N.). Verder steunde Rusland de eis van Syrië en de Libanon tot evacuatie van alle Franse en Britse troepen, en het was het eerste land, dat na het zelfstandig worden van de Libanon met dit land diplomatieke betrekkingen aanknoopte. Ook eist Rusland de terugtrekking van alle Britse troepen uit Egypte en „een onafhankelijk Palestina voor de Palestijnen”. De Russische vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties verzocht in November 1946, dat Engeland een opgave zou verstrekken van het aantal troepen, dat het nog handhaafde in Egypte, de Soedan, Irak, Transjordanië, Palestina en Voor-Indië, en ook, dat het binnen twee maanden het mandaat over Palestina zou opgeven (Het Midden-Oosten in Overgang, 1947, blz. 87/88).

De schrijfster vat enkele bladzijden verder haar beschouwingen aldus samen:

„De Sowjet-Unie wenst in de eerste plaats stabilisering in het Nabije Oosten op dit ogenblik te voorkomen.

Verder streeft zij naar de verkrijging van een veiligheidszone tussen de Russische petroleumvelden in de omgeving van Bakoe en de buitenwereld en wenst zij daar dus geen staten die Rusland vijandig gezind zijn.

Maar in de derde plaats heeft Rusland, dat slechts voor de helft in zijn behoefte aan petroleumproducten kan voorzien, behoefte aan petroleum en richt het zijn aandacht op de petroleum van Noord-Perzië en mogelijk op de duur ook op die van Zuid-Perzië en van Irak.

Tenslotte wenst het militaire bases in deze streken en met name stem in het kapittel ten aanzien van het beheer van Lybië en andere Noord-Afrikaanse staten (Tripolitanie en Cyrenaica)”. *

Bescheiden kan men de Russen moeilijk noemen, als men er zich rekenschap van geeft wat deze programma-punten zo al inhouden!

Kenneth Williams behandelt in „The Fortnightly”, Londen, het Palestijnse Vergelijk en merkt in dit verband op, dat het Marshall-plan voor het Europees herstel de aanvoer van olie uit het Midden-Oosten in het geding brengt.

Rusland had begrepen, hoe onrust in het Midden-Oosten, die de oliestroom zou kunnen doen verminderen, zo niet geheel zou kunnen afsnijden, het best kon worden bereikt door het bewerkstelligen van een Palestijns vergelijk, gericht tegen de wensen van Arabië.

Ware deze Russische hoop in vervulling gegaan, dan zou het huidige Europese streven naar herstel grotendeels tot mislukking zijn gedoemd.

Daarom — zo is zijn conclusie — moet Europa, dat voor zijn olievoorraden steeds meer afhankelijk zal zijn

van het Midden-Oosten, de opkomst van deze gebieden met de grootst mogelijke sympathie bezien en indien daarom wordt gevraagd, de nodige bijstand verlenen („Internationale Echo”, September 1949).

* *

Of de zo krachtig gevoerde campagne voor de bevrijding van de thans besproken landen uit de greep van het Britse en het Amerikaanse „imperialisme” Rusland vele voordelen heeft opgeleverd, is aan gerechte twijfel onderhevig; David J. Dallin maakt daarover in zijn in 1947 verschenen boek „Verschoven wereldmacht” enkele zeer interessante opmerkingen (blz. 120), maar wij moeten dit punt laten rusten. Wel moge in dit verband worden gememoreerd, dat in een artikel in het „Algemeen Handelsblad” van 16 December 1948, waarin de Palestijnse kwestie werd behandeld, openlijk werd gezegd, dat „de Russische penetratiepoging in het Nabije Oosten faalt” en dat de leidende personen in deze gebieden er eenvoudig niet aan denken zich de belangrijke credieten te laten ontgaan, welke alleen van de petroleummaatschappijen te verwachten zijn, mits deze normaal kunnen functionneren.

* *

Acute petroleumnood.

Blijkens een artikel in het Engelse blad „Tribune” van 11 April 1947 spannen de Russen zich buitengewoon in om hun olie-industrie weer op de been te helpen en de Sowjet-Plan-Commissie heeft aangekondigd, dat de begrote cijfers voor het afgelopen jaar werden overschreden. De totale productie steeg met 12 pCt over 1945 en bedroeg in totaal iets minder dan 23 miljoen ton — ongeveer een tiende van de productie van de Verenigde Staten, of ongeveer de helft van de doorlopende productie van Arabië, Iran en Irak.

Het begrotingscijfer voor 1947 is herzien en gesteld op 27 miljoen ton, dat is gelijk aan de tegenwoordige productie van Iran en Irak. Deze vergelijkingen tonen aan hoe zwaar de Sowjet-industrie door de oorlog getroffen werd en hoe moeilijk de taak van het herstel is, zelfs bij de bijzondere inspanning, die Regering en arbeiders zich getroosten.

De Russen hebben verder ongeveer 2 miljoen ton uit Roemeense bronnen verkregen en nog een miljoen ton uit Oostenrijk en Galicië. Tegen het eind van 1947 zullen de Russen derhalve een totaal van ongeveer 30 miljoen ton per jaar bereikt hebben, waartegenover hun behoefte, zo laag mogelijk geschat, ongeveer 60 miljoen ton bedraagt, waarbij nog niet is inbegrepen de voor militaire doeleinden benodigde olie.

Is de situatie er sindsdien beter op geworden? Wij menen van niet. Zo weet „Het Kompas” in het nummer van 17 November ll. mede te delen, dat de opzet der vijfjaren-plannen ten aanzien der petroleumproductie geenszins is verwezenlijkt: 1937 productie 30,4 miljoen ton; geraamd 46,8 miljoen.

Voor 1950 heeft men de raming gesteld op... 38,3 miljoen ton. De productie over 1949 beliep ca 34 mln ton, dus ongeveer de productie van tien jaar te voren. Dat ziet er derhalve niet al te gunstig uit en het verklaart tevens waarom de Sowjet-Unie er zo veel belang bij heeft, Roemenië, Oostenrijk en Galicië in haar greep te houden: het Vredesverdrag met Oostenrijk laat maar op zich wachten!

Doch de Oosteuropese landen zijn bij langé na niet bij machte Rusland van zijn petroleumzorgen te bevrijden!

In dit licht moet men de beschouwingen beoordelen van Edmund Stevens, tot voor kort „Staff Correspondent” van „The Christian Science Monitor” te Moskou, welke geheel gebaseerd zijn op gegevens, die door de Russen zelve zijn verstrekt. Gebrek aan benzine, dieselolie enz.,

is het grote gat in de Russische economie; worden er niet spoedig nieuwe en rijke vindplaatsen opgespoord, dan kan een catastrofe niet uitblijven. Want de productie van tractors, landbouwmachines, trucks en automobielen neemt hand over hand toe.

Tot overmaat van ramp beginnen de bronnen in het nog altijd rijke productiegebied van Bakoe zich de een na de ander te begeven. Rusland zal wel meer olie in zijn bodem bezitten, maar hoewel de exploratie reeds jaren gaande is en er steeds grotere fondsen voor beschikbaar worden gesteld, blijven de resultaten verre beneden de verwachting.

Het nieuwe „tweede Bakoe-veld”, dat in Bashkiria in exploitatie is gebracht, stelt, wat zijn productie betreft, jammerlijk teleur. Daarom moeten er in het eigenlijke Bakoe-gebied steeds meer bronnen geboord worden en graaft men bovendien steeds dieper en desondanks daalde de productie in het vorige jaar met 6,3 procent.

Het veelbelovende Emba-district, dat in 1943 de productie met 41 pCt wist te vergroten, in vergelijking met 1940, vertoonde daarna een sterk dalende lijn.

Thans is de hoop gevestigd op de ontwikkeling van de productie in het Lwow-gebied in het westelijk deel der Ukraine: begrijpt men nu, vraagt de heer Stevens, waarom Rusland geweigerd heeft dit gebied aan Polen terug te geven, toen de oorlog een einde had genomen?

Zelfs het oliehoudende leigesteente van Estland, dat vóór de oorlog een productie leverde, waarmede de behoefte van de 1 miljoen zielen tellende bevolking kon worden bevredigd, wordt thans tot de laatste druppel „uitgeknepen”.

Is het wonder, dat de Sowjet-Unie begerige blikken werpt op de petroleumvelden buiten haar grenzen en dat de intrekking van de voor Noord-Perzië verleende concessies als een zeer bittere teleurstelling is gevoeld?

Vandaar de toenemende Russische belangstelling voor het petroleumrijke Midden-Oosten, de totale opvordering van de Roemeense productie en uitschakeling van de Engelse en Amerikaanse belangen uit deze gebieden, de grote hardnekkigheid, waarmede de Russen de olievelden van Zistersdorf in Oostenrijk in hun machtsbereik houden, hun zeer scherpe belangstelling voor de ontwikkeling van de kunstmatige winning van benzine en tenslotte de sterke vermindering van olieleveringen aan Oost-Duitsland.

Verschillende deskundigen zijn de mening toegedaan, dat Rusland's petroleumnood, die nog wordt verscherpt door de industriële ontwikkeling, een der voornaamste redenen voor het Kremlin vormt, om een oorlog op enigszins grote schaal thans niet te willen riskeren.

Haarlem.

F. S. NOORDHOFF.

LONDON LETTER.

British elections are a source of constant amazement to foreign observers who are accustomed either to proportional representation or to splinter parties or to both. They give, however, a sense of satisfaction to the contestants and their supporters. But perhaps I should begin by describing the British system. England, Scotland, Wales and Northern Ireland are divided into constituencies — 625 of them. A candidate chooses a constituency — more often in fact the constituency chooses the candidate — and providing he (or she) can find ten supporters and can deposit £ 150, he can stand for Parliament. The idea of the ten supporters is presumably to ensure that the candidate receives some votes — and some would-be members must have been hard put to find supporters, for one candidate received only 192 votes out of 35,000. The principle behind the deposit is to discourage frivolous nominations, for if the candidate fails to obtain one-

eighth of the votes cast, the deposit is forfeit. Since 449 candidates out of 1,864 lost their deposits, the idea, though sound theoretically is not so satisfactory in practice. Actually, of course, to receive one-eighth of the votes cast when four candidates stand — there was at least one case of five contestants — is a very severe, and on this occasion almost impossible, task. The effect on February 23 of the British system of a constituency choosing its Member of Parliament was to have no less than 625 separate but closely connected battles raging over the country. Votes cast in one constituency have no effect on the result in another. Some people vote for a Party — „my grandfather voted that way, my father voted that way and so do I” sort of thing — others vote for a Party’s future policy, and others consider its past. These considerations weigh in Continental elections, but the new factor under our system is that the personality of the individual counts for so much. On more than one occasion I was told to vote for Mr. So-and-so, „he’s a good chap” or „he lives in our constituency”. There are suggestions that some successful candidates owe their victory to wavy hair, or to charming ways, and certainly a good speaker is at an advantage.

Now, one of the surprising results of this election is that everyone is happy. The Socialists find solace in obtaining 13, 248, 957 votes, the highest number ever recorded by candidates of one Party — the Party polled 11, 971, 464 votes in 1945 when it obtained 389 seats. The liberals, many of whose candidates lost deposits, rejoice because they polled 2,634,482 votes — an obvious improvement on the 2,282,197 obtained in 1945. The Conservatives — sometimes called Tories — are obviously pleased that they increased their votes from 9,938,679 in 1945 to 12,459,403. They are cock-a-hoop that the number of seats they hold is now 296 (in a House of 625 seats) against 209 (in a House of 640 seats). The Conservatives, without so much as a by-your-leave, include the Liberal vote with theirs to form an Anti-Socialist vote greater than the Socialist vote. Incidentally, we are going to hear a lot about this aspect in the future and we shall not have to wait long. Even the Communists are happy though every one of their 100 candidates was defeated. No less than 93 lost their deposits, the two Communist M.P.’s in the old House fell by the wayside. Their total vote was little over 90,000 (an average of 900 per candidate) out of a total of 28.7 millions. Yet they are delighted, so they say, to have preached their creed to thousands who had never heard it before. Surely never before can so many candidates have been ignored by such a large proportion of the population. And this total rejection of Communism by the British people is one of the significant features of the election. This country may be divided on the question of nationalisation or private enterprise; on a planned or free economy; on bulk buying or free markets. But on one question it has been united — united as it has not been since Dunkirk — Moscow is out. If the Kremlin thought that British foreign policy in Europe was going to be weaker after the election, it should know better now. Willie Gallacher, incidentally popular with all Parties in the House, could collect only 9,301 votes (that is to say 10 per cent. of the total cast for this Party) against his previous 17,636. Phil Piratin gathered a few more votes but in an enlarged constituency. And Harry Pollitt — oh yes, we call them by their first names — secretary of the Communist Party, scraped up 4,463 votes, only about one-quarter of the 15,761 he reaped in 1945. That trend should make Russia re-consider *her* foreign policy.

Another feature of the Election, was the high percentage of votes recorded. Voting is not compulsory here, and to reach 83½ per cent. is an untold achievement. No Party now can afford to say „If only my supporters had turned up, the result would have been different”.

There have, of course, been narrow majorities; but they tend to cancel out. In Spelthorne, the Conservative had a majority of 31 votes over his Labour opponent. At Blackley the Labour man got him by 42 votes.

These narrow majorities and the rejection of former Ministers will seem strange to those to whom proportional representation is normal. As I have said the narrow majorities tend to cancel each other out, and of course they make the winner, fearful of the next election and possible defeat, very hard working in the cause of his constituency. The British have found a way of obtaining the services of Ministers who have not been returned. A Party member who has a large majority retires and the defeated Minister walks in. However, what would be the result if this country adopted proportional representation?

	Actual Result	Result under P.R.
Labour	315	288
Conservative	297	270
Liberal	9	57
Others	4	9

This method would give the Liberals the effective control of Parliament. In fact it would repeat the experience of 1929, when Labour had 287 seats, the Conservatives 260, the Liberals 57 and Independents 9. And that was an unsatisfactory enough Parliament in all conscience. It must be admitted, however, that the present small majority is not ideal, but it is probably an improvement on the 1929 House.

Great arguments are raging over the part the Liberals have played in this election. The Conservatives allege that they have taken 2.6 million votes from the anti-Labour bloc, and the Labour Party assert that Liberals are closer to that Party than to their traditional enemies. The facts are that had the Liberals stood down in all constituencies, except the nine in which they were successful, and assuming that the Liberals had not abstained from voting, and supposing that two thirds of the Liberal vote went to the Tories, the latter would have taken 26 seats from the Labour Party, so that the Tories would have had a majority of 34, subject of course to the 9 Liberal votes and the 4 Independents. Thus, the Tories would have had an overall majority of 21. If the Liberal vote were split equally, there would be scarcely any change. But had the Liberal vote been split so that two-thirds went to the Labour Party, the latter would have had 78 more seats than the Tories, and an overall majority of 65. The Labour Party have, therefore, more reason for grumbling and the Conservatives more reason for keeping the Liberal Party alive.

The result of the General Election will be no marked change in foreign affairs. Mr. Churchill believes in European unity and so does Mr. Attlee. Throughout the last five years both Parties have been largely in agreement on foreign policy. At home a more moderate line will have to be followed. The Tories will have to be careful not to precipitate an election on some minor issue. The Labour Party, unable to appease the wilder members of the Party as was possible between 1945 and 1949, will have to avoid going to the country on some fundamental issue, such as nationalisation, which the majority of voters has already condemned. The Cabinet has been reconstructed so that the extremists and, incidentally, those who have risen from the working classes have somewhat less power. Usually the „theoretical” Socialists are the moderates and they are mostly in the saddle now. Obviously the Labour Party must to stay in as long as possible. That is the correct policy for the nation, because an early election might mean little difference in the results and we do not want elections every quarter-day. The two Parties have got to get down to

living together. Equality in the sexes has been matched by equality in Parliamentary representation.

London, March 4, 1950.

HENRY HAKE.

EEN STEM UIT HET BEDRIJFSLEVEN.

HET ONTWERP „HUURWET“.

Met doorbreking van de bestaande contracten beoogt dit ontwerp een huurverhoging van 15 pCt van de oude huurprijs (Mei 1940) met uitsluiting van de opslagpercentages krachtens de Huurprijsuitvoeringsbeschikking 1948 en verschuldigd over het *enkele gebruik* van het gehuurde goed. Hetgeen betekent, dat eventuele kosten van waterlevering — indien in de huurprijs begrepen — eerst in mindering moeten worden gebracht. Voor deze gevallen een algemeen gemiddelde kiezend van 5 pCt van de bruto-huur, wat de werkelijkheid wel zal benaderen; kan de algemene huurverhoging dan worden gesteld op 14½ pCt.

Voor mede-inwoning hebben de opstellers van het ontwerp zich een andere regeling voorgesteld dan die, welke thans nog geldend is krachtens de Huurprijsuitvoeringsbeschikking 1948. Deze wenst men aan te trekken, waardoor de thans geldende normen qua in tal inwonenden en opslagpercentages zullen vervallen, terwijl nieuwe normen en opslagpercentages zullen worden vastgesteld bij Algemene Maatregel van Bestuur. Het schijnt, dat men te dezen opzichte ingrijpende wijzigingen wil aanbrengen, blijkend uit het gepubliceerde maximale opslagpercentage van 13 op de nieuwe huurprijs, overeenkomend met 15 pCt op de oude huurprijs, tegen maximaal 30 pCt onder de regeling van de hiervoor genoemde Beschikking. Deze aanmerkelijke wijziging van de bestaande regeling vloeit voort uit de overweging van de Regering, dat het niet nodig is om bij een algemene huurverhoging, zoals wordt voorgesteld, nog een opslagpercentage toe te staan voor die gevallen, waarbij van niet-intensieve mede-inwoning sprake is.

Teneinde zich rekenschap te kunnen geven van de financiële consequenties van het ontwerp zal het noodzakelijk zijn om o.a. te weten, wat de ontwerpers onder niet-intensieve mede-inwoning verstaan en hoe zij zich de praktische toepassing hebben gedacht. Als vaststaand kan echter reeds thans wel worden aangenomen, dat de verhuurders, indien reeds mede-inwoning in hun percelen plaatsvindt, door de algemene huurverhoging weinig zullen worden gebaat, terwijl diegenen onder hen, in wier woningen nog geen mede-inwoning heeft plaatsgevonden, daarvoor in de toekomst waarschijnlijk geen compensatie zullen ontvangen.

Tegenover deze schamele financiële tegemoetkomingen staan echter aperte nadelen. Reeds dadelijk wordt door het ontwerp de indruk gewekt (blz. 2 van de Memorie van Toelichting), dat de voorgestelde huurverhoging zal kunnen bijdragen tot het ontbreken van de verwaarlozing van het gebouwd onroerend goed en het inhalen van de achterstand in het onderhoud. Teneinde deze doelstelling te bevorderen werden inmiddels aan de gemeentebesturen verder strekkende bevoegdheden — uitdrukkelijk aangekondigd als zijnde van tijdelijke aard — toegekend dan die, krachtens art. 21 der Woningwet, waardoor de verhuurder-eigenaar de keuze werd ontgenomen om, hetzij de verlangde voorzieningen tot stand te brengen, hetzij de bewoning te doen staken.

Bedoelde maatregel, mag daarom zo verontrustend worden genoemd, omdat het aan de huiseigenaren toegedachte huurverhogingspercentage bij lange na niet voldoende is om een redelijk onderhoud te kunnen bewerkstelligen. De opstellers van het ontwerp erkennen n.l. zelf, dat hun berekening aan de krappe kant is. De Bond van Huiseigenaren becijferde reeds in 1947, dat destijds

al een huurverhoging van 25 pCt noodzakelijk was als compensatie voor de gestegen overheidslasten en de sinds 1940 sterk gestegen kosten van onderhoudswerken, welk percentage ook door de Woningbouwverenigingen nimmer is aangevochten en dat, tengevolge van de ontwikkeling sinds 1947, zeker aan de lage kant mag worden geschat. Ongewijzigde aanneming van het ontwerp moet derhalve inhouden, dat van een redelijk onderhoud van het gebouwd onroerend goed, uit hoofde van de te ontvangen huurbedragen geen sprake kan zijn, laat staan, dat er aan het inhalen van achterstallig onderhoud, ontstaat vnl. als gevolg van de, tot heden gevoerde huurpolitiek, zou kunnen worden gedacht.

De verder strekkende bevoegdheden der gemeentebesturen zullen dan ook geen praktisch effect kunnen sorteren, tenzij de voorgestelde percentages, zowel voor de algemene huurverhoging als die op grond van mede-inwoning, aanzienlijk worden verhoogd. Blijft men hiermede in gebreke en zouden de gemeentebesturen van hun grotere bevoegdheden desalniettemin gebruik maken, dan zal dit in tal van gevallen de financiële ondergang van de betrokken huiseigenaren tengevolge hebben en vele anderen zouden de permanente dreiging van een zwaard van Damocles hebben te ondergaan, afhankelijk als zij in belangrijke mate zouden worden van de inzichten van de gemeentelijke diensten van Bouw- en Woningtoezicht.

Het psychologisch effect van dit samenstel van maatregelen op de huurders kan moeilijk anders dan als nadelig voor de huiseigenaren worden genoemd. De indruk wordt hierdoor n.l. gevestigd, als zou de voortgaande verwaarlozing in de toekomst voortvloeien uit de onwil van de eigenaren om de noodzakelijk geachte voorzieningen aan te brengen, zodat een versterkte aanwas van klachten bij de gemeentelijke diensten van Bouw- en Woningtoezicht mag worden verwacht.

Om al deze redenen zal het noodzakelijk zijn om, wil het gestelde doel inderdaad worden benaderd, het percentage der algemene huurverhoging tot tenminste 25 te verhogen, met de daaraan toe te voegen beperkende bepaling, dat nimmer een groter bedrag aan herstelkosten zal mogen worden gevorderd dan dat, overeenkomend met het hoger ontvangen huurbedrag.

Een verlaging van de normen en percentages der Huurprijsuitvoeringsbeschikking 1948 dient te worden afgewezen, omdat hierbij wordt voorbijgegaan aan de grote financiële risico's welke de huiseigenaren bij mede-inwoning lopen, t.w.:

1e. de grotere slijtage als gevolg van meer intensief gebruik met als nadeel in de toekomst — bij het einde van de ergste woningnood — noodzakelijke nieuwe investeringen wegens totale uitwoning;

2e. declassering van de huurobjecten.

Terecht zijn de bedrijfspanden mede in de algemene huurverhoging betrokken en in tegenstelling met hetgeen hier en daar wordt bepleit, n.l. om de bedrijfspanden buiten de algemene huurverhoging te laten vallen, moet het worden betreurd, dat niet reeds veel eerder voor deze categorie tot huurverhoging is overgegaan. De motivering voor het buiten de huurverhoging laten van de bedrijfspanden houdt geen steek. Men beroept zich hierbij bijv. met betrekking tot de winkelpanden op de omstandigheid, dat de onderhoudskosten daarvan gemeenschappelijk de laatste jaren ten laste van de huurders zijn gekomen. Vergeet daarbij echter in de eerste plaats, dat zulks slechts betrekking had op het verleden; in de tweede plaats, dat deze onderhoudskosten — voor zover het de opstal zelf betreft — van geringe betekenis zijn en in de derde plaats, dat de neringdoenden op die wijze — vnl. door verbetering van hun inventaris en behuizing — een deel van hun bedrijfspanden konden wegwerken.

Uit de publicaties van het Economisch Instituut voor de Middenstand blijkt n.l., dat bijv. in de textielbranche

de „kosten van huisvesting” — onderverdeeld in „huur plus water” en „diverse kosten” (gas, electra, brandstof, schoonhouden, assurance en onderhoud inventaris) — in 1939 en 1947/48 resp. uitmaakten (3 en 1,6) en (1 en 0,9) pCt van de bruto-winst in die jaren, terwijl het „economisch resultaat” resp. bedroeg 4,9 en 5,3 pCt van de bruto-winst. Hieruit blijkt wel afdoende, dat redelijkerwijs geen bezwaar kan bestaan om de bedrijfspanden in de algemene huurverhoging te betrekken.

Het zou o.i. zelfs geenszins onredelijk zijn om hiervoor een hoger percentage te bepalen dan dat, geldend voor woningen, terwijl voor meervoudig gebruik en verandering van bestemming — wat in gemeenten met grote oorlogsverwoestingen in veel gevallen heeft geleid tot winstmogelijkheden voor de hoofdhuurder ten koste van grotere slijtage van de betreffende objecten (verandering van pakhuizen in fabriekjes) — een opslagpercentage analoog aan dat van de Huurprijsuitvoeringsbeschikking 1948 voor woningen, in rekening zou mogen worden gebracht.

De premie van 20 pCt, welke de hoofdhuurder van een woning krachtens het bepaalde bij art. 7 wordt toegedacht, zal er wellicht toe kunnen bijdragen, dat de huurders eerder zullen overgaan tot het aanvaarden van mede-inwoning op vrijwillige basis; men handhave echter de thans van kracht zijnde opslagpercentages.

In art. 9 wordt gemist een bepaling, waardoor het mogelijk wordt gemaakt de steeds veelvuldiger optredende moeilijkheden te ondervangen, welke zijn ontstaan door de noodzakelijke vervanging van centrale verwarmingsketels, geysers, ijskasten, markiezen e.d., waarvan de vooroorlogse aanschaffingswaarden geacht konden worden te zijn verdisconteerd in de destijds geldende huren, doch wat, bij de intussen zeer sterk gestegen prijzen, ook door een huurverhoging van 25 pCt bij wijze na niet het geval is. Noodzakelijk zou het daarom zijn art. 9 aan te vullen met een bepaling, dat, met inschakeling van de kantonrechter, de eigenaren bij vernieuwing de bevoegdheid worde toegekend, de hogere aanschaffingskosten dan die van Mei 1940, naar de gebruikelijke normen voor rente en afschrijving, op de huurder te verhalen.

De redactie van art. 11 achten wij te ruim; met name de mogelijkheid, welke hier wordt gegeven voor het aantekenen van hoger beroep, lijkt ons bepaald onwenselijk. Immers, hiervan kunnen tal van procedures het gevolg zijn, welke voortkomen uit verschil van inzicht over de rechtmatigheid van het gevraagde opslagpercentage door de eigenaar-verhuurder, terwijl de Memorie van Toelichting zelf vermeldt, dat in het algemeen de huurprijzen — waarop het opslagpercentage wordt toegepast — juist zijn. Hierdoor krijgen onwillige huurders gelegenheid tot obstructionele handelingen, hetgeen is te voorkomen door de huurders eerst dan tot de request-procedure toe te laten, indien de door de eigenaar gevraagde verhoging is betaald, met handhaving van de bevoegdheid van de kantonrechter om, hangende de procedure, de „vergoeding” vast te stellen. Hoger beroep, behoudens cassatie in het belang der Wet, zou geheel kunnen vervallen, daar de kantonrechter immers de bevoegdheid heeft zich door deskundigen te laten voorlichten.

Deze deskundigen, wier voorlichting de kantonrechter kan inroepen, behoren o.i. niet te worden gerecrueteerd uit de ambtenaren van de voormalige prijzenbureaux, zoals blijkbaar in de bedoeling ligt. De objectieve voorlichting, waarnaar wordt gestreefd, zal veel beter kunnen worden benaderd door plaatselijk — dan wel regionaal — te formeren commissies, samengesteld uit vertegenwoordigers van de belanghebbende groepen in ruime zin genomen. Hiertoe bestaat te gereder aanleiding, omdat op blz. 2 van de Memorie van Toelichting staat vermeld, „dat de hoofdhuren, dank zij de gevoerde stringente huurprijspolitiek, meestal op eenvoudige wijze zijn vast te

stellen en in het algemeen op het geoorloofde niveau liggen”.

Ons eendoordeel samenvattend moet dit luiden, dat slechts door ingrijpende wijziging van het percentage der algemene huurverhoging en door handhaving van normen en percentages der Huurprijsuitvoeringsbeschikking 1948 langs geleidelijke weg zal kunnen worden gekomen tot een betere staat van onderhoud van het gebouwd onroerend goed, hetgeen de beperkte strekking van het ontwerp heet te zijn.

Als een bijdrage tot een oplossing van het huurvraagstuk als zodanig, t.w. de vaststelling van datgene, wat de huiseigenaren door Z. Exc. Minister in 't Veld is toegedacht, nl. „het volle pond, doch niet meer dan dat”, kunnen wij het ontwerp niet anders zien dan als een eerste stap, welke nog door andere zullen moeten worden gevolgd.

's-Gravenhage.

HERMSE.

INTERNATIONALE NOTITIES.

TIEN MILLIOEN BEHOEFTEIGE GEZINNEN IN DE VERENIGDE STATEN.

In 1937 was één derde van de Amerikaanse gezinnen onvoldoende gevoed, gekleed en behuisd. Meer dan 12 mln gezinnen hadden een inkomen van minder dan \$ 1.000 per jaar. In 1949 was het gemiddelde gezinsinkomen \$ 3.200 per jaar, maar de meeste gezinnen waren, tengevolge van de hoge prijzen, waarschijnlijk niet veel beter af dan gedurende de oorlog, en nog altijd doet zich het probleem van de behoeftige gezinnen voor. Dit probleem is het onderwerp van een onderzoek door een sub-commissie van de „Joint Congressional Committee on the Economic Report”, omdat, zo zegt „The Economist” van 25 Februari jl., „such obstinate poverty affronts the American ideal of social justice” en omdat wordt gevreesd, dat de lage inkomens van deze gezinnen de nationale economische stabiliteit in gevaar brengen.

Een verslag, voorbereid ten behoeve van deze sub-commissie, toont aan, dat ca 10 mln gezinnen, één kwart van het totaal aantal, waar $\frac{1}{5}$ van 's lands kinderen wordt grootgebracht, in 1948 een inkomen genoten van minder dan \$ 2.000 en in behoeftige omstandigheden verkeerden. Van deze gezinnen wonen er 6,3 mln in de steden. Ca 1,7 mln gezinnen op het platteland hadden een inkomen van minder dan \$ 1.000, hoewel hierbij moet worden bedacht, dat zij naar schatting een inkomen in natura genieten van meer dan \$ 500 per jaar.

Aantal gezinnen met lage inkomens in 1948 ¹⁾.

(in duizenden)

Sexe en huiskleur van de gezinshoofden	Totaal	minder dan \$ 1.000	\$ 1.000- \$ 2.000	\$ 2.000- \$ 3.000	\$ 3.000 en meer
Alle gezinnen	38.530	4.020	5.580	7.950	20.980
niet-agrarische	31.810	2.340	3.980	6.570	18.920
blanke mannen	26.460	1.320	2.630	5.360	17.150
niet blanke					
mannen	2.020	280	550	580	610
vrouwen	3.330	740	800	630	1.160
agrarische	6.720	1.680	1.600	1.380	2.060
blanke mannen	5.700	1.180	1.300	1.230	1.990
niet blanke					
mannen	640	330	210	80	20
vrouwen	380	170	90	70	50

¹⁾ Excl. 8 mln 1 persoons-gezinnen.

De oorzaken van deze armoede lopen nogal uiteen. In de steden was ouderdom op frappante wijze verbonden met lage inkomens; 1,7 mln gezinshoofden in deze groep waren meer dan 65 jaar oud. Een bijna even groot aantal gezinnen was afhankelijk van de inkomsten van vrouwen, terwijl een kern van 2,2 mln gezinnen gebrek leed, doordat het gezinshoofd slechts ongeschoolde of halfgeschoolde

arbeid kon verrichten. Voorts vielen 800.000 negergezinnen, wier kansen om een inkomen te verwerven beperkt zijn door vooroordelen en geringe scholing, onder de groep der lage inkomens. Niet-blanken ontvingen in 1949 in doorsnee slechts de helft van het inkomen van een blanke, een aanzienlijke verbetering t.o.v. 1939, toen een blanke een driemaal zo hoog inkomen genoot. De armoede van de landbouwgezinnen is ten nauwste verbonden met de kleine boerderijen, die het meest in de Zuidelijke Staten worden aangetroffen.

Een studie betreffende de voeding en huisvesting van de behoeftige stadsgezinnen — 2 mln hadden in 1946 nog geen stromend water — leidde tot de conclusie, dat verhoging van de inkomens dezer gezinnen een welkom afzetgebied voor landbouwoverschotten en te zijner tijd werkgelegenheid voor bouwvakarbeiders zou kunnen betekenen.

STRUCTUURVERANDERINGEN IN INDIA'S UITVOER.

Voor de oorlog vertoonde India's buitenlandse handel het typische beeld van die van een kolonie: de uitvoer bestond vnl. uit grondstoffen, terwijl die van half- en eindfabrikaten slechts een gering percentage van de totale uitvoer uitmaakte; de invoer betrof verbruiksgoederen en goederen voor de spoorwegen, het leger en de industrie.

De oorlogs- en na-oorlogsjaren alsmede de verdeling van India, hebben, aldus de „Neue Zürcher Zeitung” van 25 Februari jl., grote structuurveranderingen in de buitenlandse handel teweeg gebracht. De oorlog bracht verlies van buitenlandse afzetgebieden met zich, terwijl de na-oorlogse inflatie o.a. tot een verhoogd binnenlands verbruik van grondstoffen, zoals plantaardige oliën, leidde. Tenslotte had de afscheiding van Pakistan tot gevolg, dat India importeur van levensmiddelen werd en India's uitvoeroverschot van producten, waarvan Pakistan het leeuwendeel voortbracht, m.n. huiden en vellen, ruwe wol, ruwe katoen en ruwe jute, bijna geheel of voor een belangrijk deel verloren ging.

Hierdoor is India's uitvoer eenzijdiger geworden. Kwam in de jaren 1937/39 72,4 pCt van de uitvoer voor rekening van zeven producten; nu maakt de uitvoer van slechts vijf producten 70,5 pCt van de totale uitvoer uit. Deze eenzijdigheid brengt uiteraard gevaren met zich, temeer, daar de concurrentie van India en Pakistan in de juteproductie wel eens tot overproductie zou kunnen leiden. Voorts is het aandeel der half- en eindfabrikaten in de totale uitvoer van 29,1 pCt in 1937/38 gestegen tot meer dan 52 pCt in 1948/49.

De totale uitvoer van India naar waarde is ca 2½-maal zo groot als in 1937/38 en 1938/39 vóór de verdeling; naar volume bereikte hij slechts 2/3 van het vooroorlogs gemiddelde. Sedert 1948 doet zich in de uitvoer een dalende tendentie voor, die haar oorzaak vindt in de snelle prijsstijging der Indische producten. De gemiddelde prijsindex van uitvoergoederen, basis 1938/39 = 100, beliep in 1948/49 394,8 tegen resp. 270,6 en 360,7 in 1946/47 en 1947/48. Om deze moeilijkheden te overwinnen besloot de Regering van India de rupee te devalueren. Omtrent het resultaat der devaluatie zijn nog niet voldoende gegevens bekend. Weliswaar bereikte de uitvoer in November en December jl. recordhoogten, doch deze zijn ten dele toe te schrijven aan de inhaalvraag van kopers, die hun aankopen tot na de devaluatie hebben uitgesteld.

Het is echter de vraag, of devaluatie alleen voldoende was. Immers, India is nu niet meer het land van de goedkope arbeidskrachten en is een dure producent geworden. De lonen, in rupees gemeten, zijn in India voor dezelfde arbeid ongeveer 1½-maal zo hoog als in Engeland; de productiviteit per arbeidsuur—basis 1939/40 = 100 — ligt op 78 en de productiviteit per man is in India 22/100 van die in Engeland.

Men streeft er dan ook zoveel mogelijk naar de kosten van levensonderhoud, die in Bombay in 1949 307 (basis gem. 1934 = 100) beliepen, te drukken. Dit zou tot verlaging der arbeidskosten kunnen leiden. Daarmee zal verhoging der arbeidsproductiviteit en een rationeler gebruik van het productie-apparaat gepaard moeten gaan. Tenslotte zal India, daar de opnemingscapaciteit van juten textielgoederen — de voornaamste dollarbron — van de Amerikaanse markt door de groeiende betekenis van concurrerende materialen en methoden is beperkt, ook andere producten op de markt moeten gaan brengen. Slechts wanneer aan deze voorwaarden is voldaan zal India zijn uitvoer op een zodanig peil kunnen houden, dat de invoer van noodzakelijke industriële machines e.d. mogelijk is.

BOEKAANKONDIGING.

Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw 1949, samengesteld met medewerking van de Nederlandsche Reeders Vereeniging en Hoofdinspectie voor de Scheepvaart. Uitgave Moorman's Periodieke Pers, Den Haag, 360 blz.

Het Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw 1949 — het twintigste in deze reeks — verstrekt in overzichtelijke vorm een schat van gegevens op scheepvaartgebied, welke zowel voor scheepvaartkringen als voor de geïnteresseerde leek belangwekkend zijn. Dit laatste geldt zeer zeker voor de rubriek statistieken. Hierin treft men o.a. aan een overzicht van de sterkte der Nederlandse koopvaardijvloot van 1849 af, verdeeld over een vijftal ontwikkelingsperiodes van de scheepvaart. Voorts een aantal gegevens betreffende de samenstelling van de vloot onder Nederlandse vlag, ingedeeld naar verschillende criteria, en een gespecificeerd overzicht van de mutaties in de vloot gedurende 1948. Tenslotte verdient in deze rubriek de statistiek betreffende de gedurende de tweede wereldoorlog geleden verliezen aan scheepsruimte en de vervanging daarvan de aandacht.

De rest van het boek bevat een documentatie van de voor scheepvaart en scheepsbouw van belang zijnde wetten en voorschriften, schepenlijsten, lijsten van rederijen en scheepseigenaren, gegevens omtrent scheepsbouw-, reparatie- en sloopwerven, terwijl een ruime plaats is ingeruimd voor de overheids- en particuliere bemoeiingen op scheepvaartgebied.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De geldmarkt.

De geldmarkt bleef ook gedurende de afgelopen week zeer krap. De in deze week vallende ultimo versterkte de behoefte aan kasgeld nog. De voorschotten en beleningen bij De Nederlandsche Bank stegen dan ook per 27 Februari met f 18 mln tot het hoge bedrag van f 174 mln.

De banken, welke de beschikking kregen over de liquide middelen, gaven er de voorkeur aan schatkistpapier bij de Agent van het Ministerie van Financiën te kopen, teneinde het volgend jaar omtrent deze tijd de beschikking te hebben over enig vervallend schatkistpapier. De neiging bij de banken om aan de discontohandelaars callgeld te verstrekken, was daarom gering, en de callgeldrente handhaafde zich de gehele week op een niveau van 1½ pCt. Tengevolge van het feit, dat de discontohandelaars moeilijk callgeld konden krijgen, waren zij ook niet in staat in de markt veel aanbod van schatkistpapier, afkomstig van instellingen, die krap zaten, op te nemen. De marktdisconto's bleven hierdoor hoog, nl. 1¾ pCt voor Maartpapier, 1⅝ pCt voor Aprilpapier en 1½⁹/₁₆ pCt voor de overige termijnen.

De kapitaalmarkt.

Ook gedurende de afgelopen week waren de omzetten op de aandelenmarkt niet groot, nl. f 7,8 mln (vorige week f 7,9 mln). Zoals uit onderstaand staatje blijkt, vertoonden de meeste fondsen enige koersdaling. Aanbod voor buitenlandse rekening moet hiervan waarschijnlijk als de oorzaak worden beschouwd.

In de golven van optimisme en pessimisme, welke elkaar voor Indonesische fondsen afwisselen, gaf de verslagweek wederom een dal te zien. Berichten omtrent sociale eisen en nieuwe niet-officiële heffingen werden daardoor met een zwarte bril bezien.

Gedurende de afgelopen week werd bekend, dat tussen Nederland en Frankrijk een overeenkomst is gesloten, krachtens welke effectenarbitrage tussen beide landen zal worden toegelaten. Franse fondsen uit Nederland bezit zullen daardoor, zodra de regeling effectief wordt, kunnen worden geruild tegen Nederlandse fondsen uit Frans bezit. Daar de onderlinge koersverhouding van verschillende fondsen te Amsterdam niet dezelfde is als van die fondsen te Parijs, zal hierdoor te Amsterdam een extra vraag naar bepaalde aandelen kunnen ontstaan, gepaard gaande met aanbod van zekere andere fondsen (waarvan speciaal Koninklijke Olie, wordt genoemd).

Op de Staatsfondsenmarkt daalde de nieuwe $3\frac{1}{2}$ pCt lening niet verder in koers; de laatste notering van de week was $99\frac{1}{4}$ pCt g.b.

Verwondering baart zulks overigens niet. In verband met het geheel vrijwillige karakter van de inschrijving op deze lening zullen er relatief slechts weinig houders zijn, die hun stukken thans reeds van de hand wensen te doen.

Aand. indexcijfers 24 Februari 1950 3 Maart 1950

Algemeen	162,4	160,1
Industrie	225,4	224,1
Scheepvaart	155,2	152,8
Banken	134,2	132,7
Andersnische aandelen	65,8	63,2

Aandelen

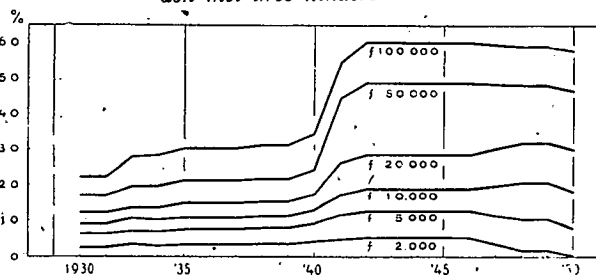
A.K.U.	179 $\frac{1}{2}$	180 $\frac{3}{4}$
Philips	231 $\frac{1}{2}$	230
Unilever	227	225 $\frac{3}{4}$
H.A.L.	158 $\frac{1}{2}$	157 $\frac{1}{4}$
Amsterdam Rubber	146 $\frac{1}{2}$	141
H.V.A.	153 $\frac{3}{4}$	147 $\frac{1}{4}$
Kon. Petroleum	293 $\frac{1}{2}$	288 $\frac{1}{4}$

Staatsobligaties

2 $\frac{1}{2}$ pCt N.W.S.	81 $\frac{1}{8}$	81
3-3 $\frac{1}{2}$ pCt 1947	98 $\frac{1}{2}$	98 $\frac{3}{8}$
3 pCt Invest. certif.	99 $\frac{1}{8}$	99 $\frac{5}{16}$
3 pCt Dollarlening	98 $\frac{3}{8}$	98 $\frac{5}{8}$

GRAFIEK.

Globaal verloop van het percentage van enkele inkomens, betaald aan inkomstenbelasting in Nederland door gehuwden met twee kinderen ¹⁾ ²⁾.

Bron: C.B.S.

¹⁾ Voor de jaren 1931 t/m 1940 incl. Gemeentefondsbelasting, Provinciale en Gemeentelijke opcenten.

²⁾ Het percentage van 1950 is berekend volgens de inkomstenbelastingtabel, overeenkomstig het wetsontwerp tot verlaging van inkomstenbelasting en loonbelasting, d.d. 20 September 1949.

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.
(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt-enmunt-materiaal	Papier op het buitenland	Tegood bij resp. in het buitenland en buitenlandse betaalmiddelen	Voorschotten in rek.cort (incl. bel.)	Bankbiljetten in omloop
30 Dec. '46	700.876	4.434.786	100.816	153.109	2.744.151
23 Jan. '50	882.647	161.206	620.222	146.890	2.950.440
30 Jan. '50	882.755	137.235	656.686	199.970	3.009.217
6 Febr. '50	882.866	102.093	634.119	174.916	2.988.360
13 Febr. '50	883.012	82.608	669.641	157.363	2.957.260
20 Febr. '50	883.073	70.063	694.778	145.900	2.645.330
27 Febr. '50	883.155	84.518	693.683	174.043	3.006.642
6 Mrt '50	883.305	68.309	732.228	156.914	2.990.803

Saldi in rekening courant

Data	's Rijks Schatkist	's Rijks Schatkist bijzondere rekening	Geblokkeerde saldi	Saldi van banken in Nederland	Vrije saldi van vreemde banken	Andere vrije saldi
30 Dec. '46						
23 Jan. '50	642.691	624.363	3.226	34.690	469.303	372.877
30 Jan. '50	620.201	624.360	3.160	27.074	477.667	392.018
6 Febr. '50	570.881	642.304	1.949	32.613	507.060	384.523
13 Febr. '50	528.253	692.602	1.947	26.638	518.512	357.454
20 Febr. '50	521.546	714.261	1.944	27.960	487.837	393.783
27 Febr. '50	443.735	714.233	1.922	20.270	517.827	404.088
6 Mrt '50	414.472	770.039	1.916	30.508	539.516	381.477

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	23 Febr. 1950	15 Febr. 1950
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederl. Bank N.V.	f 480.720.255,35	f 547.427.092,57
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	„ 3.389.376,15	„ 10.589.107,72
Kasvorderingen wegens creditverstreking aan het buitenland	—	—
Daggeldlening tegen onderpand	—	—
Saldo der postrekeningen van Rijkscomptabelen	„ 270.519.270,88	„ 430.320.843,36
Voorschotten op ultimo Januari 1950 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	—	—
Vordering in rek. courant op: V.S. Indonesië	„ 48.135.002,15	„ 48.135.002,15
Suriname	„ 29.688.751,03	„ 29.688.751,03
Ned. Antillen	—	—
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	—	—
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	—	—
Andere staatsbedrijven en instellingen	„ 431.836.806,75	„ 431.211.518,64

Verplichtingen

Voorschot, door De Nederl. Bank N.V., verstrekt	—	—
Voorschot, door De Nederlandsche Bank N.V. in rekening courant verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 2004.890.600,—	f 2001.590.600,—
Schatkistpromessen bij De Nederlandsche Bank N.V. ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„ 1600.000.000,—	„ 1600.000.000,—
Schatkistpromessen in omloop (rechtstreeks bij De Nederl. Bank N.V. is geplaatst nhlil) f 5.895,8 mln, w.o. garantie Bretton Woods f 1.151 mln	„ 4744.800.000,—	„ 4767.100.000,—
Daggeldleningen	—	—
Muntbiljetten in omloop	„ 137.749.729,50	„ 138.051.475,50
Schuld op ultimo Januari 1950 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	„ 132.753.695,13	„ 132.753.695,13
Schuld in rek. courant aan: V.S. Indonesië	—	—
Suriname	—	—
Ned. Antillen	„ 17.988.349,12	„ 18.288.339,05
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	„ 40.540.049,81	„ 37.611.181,44
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	„ 271.602.945,74	„ 475.906.874,61
Andere staatsbedrijven	—	—
Schuld aan diverse instellingen in rekening met 's Rijks Schatkist	„ 1587.109.776,33	„ 1586.906.776,36

NATIONALE BANK VAN BELGIË.
(Voornaamste posten in miljoenen francs.)

Data	Goud-voorraad	Vorderingen o. h. buitenl. i. v. m. betalingsacc.	Tegood op het buitenland	Handelspapier op België en overheidseffecten	Voorschotten op overheidsfondsen	Deel- en pasmunt
16 Sept. 1948	28.136	11.042	427	9.986	303	414
19 Jan. 1950	30.181	7.932	1.591	10.175	240	657
26 Jan. 1950	29.745	8.050	1.741	10.493	210	648
2 Febr. 1950	29.746	8.192	2.201	11.078	277	614
9 Febr. 1950	29.754	8.134	2.058	10.991	260	589
16 Febr. 1950	29.754	8.251	2.091	10.251	296	587

Data	Overheidsfondsen	Totaal activa	Bankbiljetten in omloop	Rekening courant saldi		
				Schatkist	Buitenlandse banken	Totaal
16 Sept. 1948	657	91.729	81.568	22	2.425	6.251
19 Jan. 1950	915	95.628	86.466	643	1.338	4.799
26 Jan. 1950	915	94.547	86.092	402	1.274	4.699
2 Febr. 1950	915	95.680	87.442	443	1.228	4.561
9 Febr. 1950	915	95.173	87.057	195	1.245	4.335
16 Febr. 1950	915	94.558	86.317	305	1.255	4.371

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND.
(Voornaamste posten in miljoenen francs.)

Data	Metaal-voorraad	Buiteni. wissels	Disconto's en voorschotten	Effecten	Biljetten in omloop	Andere credieten
31 Dec. 1946	4.949,9	158,0	238,7	52,7	4.090,7	1.163,7
7 Febr. 1950	6.244,8	267,6	93,4	39,7	4.170,4	2.098,0
15 Febr. 1950	6.233,9	263,5	91,5	41,7	4.107,9	2.142,4
23 Febr. 1950	6.223,2	263,2	89,9	41,7	4.142,7	2.099,4

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE DRIE NEDERLANDSE GROTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSE BEDRIJF VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In miljoenen guldens)	Nederl. Banken		Nederl. Banken en Ned. Handel-Mij.	
	31 Dec. 1949	31 Jan. 1950	31 Dec. 1949	31 Jan. 1950
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleningen	91	49	127	63
Ned. schatkistpapier	2213	2237	2790	2825
	2304	2286	2917	2888
Ander overheidspapier	53	52	145	134
Wissels	11	14	16	21
Bankiers in binnen- en buitenland	113	97	133	120
Prolong. en voorsch. tegen effecten	36	37	46	48
	213	200	340	323
Debiteuren	500	500	608	609
Effecten en syndicaten	19	21	24	26
Deelnemingen (incl. voorschotten)	19	23	30	33
	538	544	662	668
Gebouwen	7	9	13	15
Diverse rekeningen	—	—	—	—
Belegde bestemmingsreserven	1	1	1	1
	3063	3040	3933	3895
Passiva:				
Crediteuren	2549	2426	3176	3036
Wissels	3	2	3	2
Deposito's op termijn	254	273	365	396
Kassiers en genomen daggeld.	—	13	—	13
Diverse rekeningen	17	86	76	135
Bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2824	2801	3621	3583
Aandelenkapitaal	160	160	211	211
Reserve	79	79	101	101
	3063	3040	3933	3895

BENZINE-KLEINHANDELSPRIJZEN, INCL. BELASTINGEN, IN EEN AANTAL LANDEN VOOR EN NA DE DEVALUATIE 1).

Landen	Devaluatie-percentage t.o.v. U.S. \$	Munteenheid, waarin de prijzen zijn uitgezocht	Prijzen		
			per	op 1 Sept. 1949	op 1 Jan. 1950
België	12,34	B. frs	liter	6,05	6,05
Frankrijk	21,96	F. frs	liter	43,20	46,80
Ver. Koninkrijk	30,52	£	Imp.gall.	2/0 1/2	2/3 1/4
Nederland	30,26	guldens	liter	0,255	0,285
Denemarken	30,54	Kronen	liter	0,74	0,80
IJsland	30,50	Kronen	liter	0,96	1,07
Noorwegen	30,53	Kronen	liter	0,80	0,875
Zweden	30,50	Kronen	liter	0,69	0,72
Zuid-Afrika	30,52	Z.A. £	Imp. gall.	1/11	2/2 1/2
India	30,32	Rupiah	Imp. gall.	2.06	2.3.6.
Ceylon	30,32	Rupiah	Imp. gall.	2.15	2.35
Hongkong	30,56	£ H.K.	Am. gall.	1,79	2,15
Egypte	30,46	E. £	Imp. gall.	0,154	0,159
Nieuw-Zeeland	30,52	N.Z. £	Imp. gall.	2/8	2/8
Italië	7,91	Lira	liter	110	110
Portugal	13,04	Escudos	liter	4,60	4,60
West-Duitsland	20,66	D. marken	liter	0,40	0,40
Irak	30,52	Fils	Imp. gall.	100	100

1) Bron: „Petroleum Press Service”.

Vacatures

Bij Research-Instelling wordt gevraagd
SOCIOGRAAF
Taak: Sociaal-Economische onderzoeken en samenstelling desbetreffende publicaties.
Uitvoerige sollicitatie-brieven onder no. 41323, Recl. Advies & Advert. Bur. „Die Haghe”, Plein 11, Den Haag.

Beschikbare krachten

Student in de rechten, 25 jaar,
ZOEKT OPLEIDING
voor een gespecialiseerde zelfst. functie op industr. of maatsch. gebied, waar ook in Nederland. Beschikt over 3 vrije dagen per week.
Br. lett. SWZ. aan Nijgh & van Ditmar, Adv. Bureau, Rotterdam.

Diversen

Aangeb.: pracht Citroën, vaste prijs f 2450.— Te zien bij H. Groenewegen, Emmastraat 26, Rozenburg, b. Maassluis, Tel. 7.
TE KOOP
I Fiat 500,
als Nw. Garage Stam, Alblasserdam. Tel. 277. na 8.30 uur 336.
AANGEBODEN:
Bell en Howell 16 mm geluidsprojector Filmosound 179, als nieuw. Electr. Techn. Bur. Sanders, Goor. Tel. 671.

★ Adverteer in dit blad ★

Fa. A. O. Beuth van Wickevoort Crommelin

Amsterdam-Z. Tel. 25410
Cornis v. d. Lindenstraat 22
Verzekeringadviseurs.

LOD. S. BEUTH

specialist Gezins- en Oude-
dagsverzorging.

Adviezen inzake:

Pensioen-voorzieningen voor
Staf en Personeel.

Organisatie Bedrijfs- en Onder-
nemingspensioenfondsen.

Aanvulling en normalisatie van
bestaande regelingen.

**DE E.-S.B. VOOR
PERSONEELS-
ANNONCES**

KONINKLIJKE JAVA-CHINA-PAKETVAART LIJNEN N.V.

(ROYAL INTEROCEAN LINES)

Rechtstreekse diensten tussen:

Zuid-Amerika — Afrika — Malakka — Indonesië — Verre Oosten
Indonesië — Malakka — China
Indonesië — Japan
Malakka — Indonesië — Australië

AMSTERDAM
„Het Scheepvaarthuis”
Telefoon 64411

Vacatures

De Coöperatieve Vereniging
„CENTRAAL BEHEER” G.A., Singel 126—130 te
Amsterdam-C., vraagt voor spoedige indiensttreding

BEDRIJFSKADERTRAINER

Candidaten moeten bereid zijn zich psychotechnisch
te laten keuren.

Schriftelijke sollicitaties met uitvoerige inlichtingen
omtrent leeftijd, tegenwoordige werkkring en vroegere
betrekkingen onder bijvoeging van copie-getuigschriften
en cijferlijsten te richten aan de afdeling Personeelszaken.

De Algemene Kunstzijde Unie N.V.
te Arnhem

roept sollicitanten op naar de vacature van

SECRETARIS

op één van haar Hoofdafdelingen.

Gegadigden moeten een economische of een juri-
dische opleiding genoten hebben en een behoor-
lijke talenkennis bezitten.

Leeftijd omstreeks 30 jaar.

Sollicitanten met commerciële aanleg en vlotte
omgangsvormen genieten de voorkeur.

Sollicitaties, voorzien van pasfoto, worden in-
gewacht aan het adres Velperweg 76, Arnhem.

PTT

Bij

HET STAATSBEDRIJF DER PTT

bestaat gelegenheid tot plaatsing van

**bedrijfseconomisch
en administratief geschoolde
deskundigen.**

Brieven met volledige inlichtingen aan de Hoofdafdeling
Financiële Diensten der PTT, Bureel L, Kortenaerkade 11
te 's Gravenhage.

**Economisch - Statistische
Berichten**

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.
Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Eko-
nomie, 14, Universiteitstraat, Gent.
Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26,— per jaar;
voor België/Luxemburg f 28,— per jaar, te voldoen door storting van de
tegenwaarde in Belgische francs bij de Banque de Commerce te Brussel
of op haar Belgische postgirorekening no 260.34.

Uniegebieden en Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f 26,—, overige
landen f 28,— per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden
beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzee-
dijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de
Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon
69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven
op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten”
f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht
voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.